

**ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ
ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΤΟΥΣ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ – ΤΑ ΠΡΩΤΑ
ΒΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΗ**

Υπεύθυνοι Σπουδαστές
ΣΑΡΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΛΑΖΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικός
ΚΑΤΣΑΡΟΥ ΦΑΝΗ

Πάτρα 7 Μαρτίου 2000

**ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ
ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΤΟΥΣ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ – ΤΑ ΠΡΩΤΑ
ΒΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΗ**

Υπεύθυνοι Σπουδαστές
ΣΑΡΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΛΑΖΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικός
ΚΑΤΣΑΡΟΥ ΦΑΝΗ

Πάτρα 7 Μαρτίου 2000

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	4932
----------------------	------

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΣΑΝ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Για τον άγνωστο αναγνώστη

Ο οδηγός αυτός συντάχθηκε από σπουδάστριες του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας (Σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας) του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Πάτρας, στα πλαίσια της συγγραφής πτοχιακής εργασίας με θέμα «Το Ελληνικό Σωφρονιστικό Σύστημα και η Προετοιμασία των Κρατουμένων για την Κοινωνική τους Επανένταξη».

Ο συγκεκριμένος οδηγός προετοιμάστηκε και υλοποιήθηκε τον χειμώνα του 2000, σαν αναγνώριση της πολύτιμης βοήθειας που προσφέρθηκε σε εμάς από τους κρατουμένους, την Κοινωνική Υπηρεσία και το Προσωπικό της Κλειστής Φυλακής Αγίου Στεφάνου Πατρών, το καλοκαίρι του 1999 κατά την διεξαγωγή της σχετικής έρευνάς μας.

Ύστερα από επισκέψεις που πραγματοποιήσαμε και επικοινωνίες που είχαμε με φορείς που υλοποιούν προγράμματα υποστήριξης κρατουμένων και αποφυλακισμένων, συλλέξαμε υλικό που ίσως να αποδειχθεί πολύ χρήσιμο σε κρατουμένους, αποφυλακισμένους και τους υπόλοιπους ενδιαφερομένους για τα θέματα κοινωνικής επανένταξης καταδίκων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελί
δες

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Εντός...

1.	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	4
2.	ΕΡΓΑΣΙΑ.....	10
3.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ.....	14
3.1.	Το Πρόγραμμα Υποστήριξης Κρατουμένων Χρηστών του ΚΕ.Θ.Ε.Α.....	14
3.2.	Το Πρόγραμμα Φυλακών του «18 ΑΝΩ»...	16

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Εκτός...

1.	ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ	
1.1.	Το Γραφείο Νομικής και Κοινωνικής Αρωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών.....	18
1.2.	Το Πρόγραμμα Νομικής Βοήθειας του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών	19
1.3	Το Γραφείο Υποδοχής και Στήριξης Αποφυλακισμένων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.....	20
2.	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	
2.1.	Η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.).....	21

2.2.	Η Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.).....	23
2.3.	«Άρσις» Εταιρεία Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων.....	25
2.4.	Τα Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Υποστήριξης Αποφυλακισμένων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης...	28
2.5.	Ο Οργανισμός Απασχόλησεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).....	30
3.	ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ	
3.1.	Η Διεύθυνση Πρόνοιας.....	33
3.2.	Ο Οργανισμός Απασχόλησεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).....	35
3.3.	Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών - Γραφείο Περιπτώσεων.....	36
4.	ΣΤΕΓΗ	
4.1.	Ο Κοινωνικός Ξενώνας Ενηλίκων.....	37
4.2.	«Άρσις» Εταιρεία Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων.....	38
5.	ΔΙΑΤΡΟΦΗ	
5.1.	Ο Δήμος Αθηναίων - Τμήμα Κοινωνικής Μέριμνας.....	40
5.2.	Τα Κέντρα Ενοριακής Αγάπης.....	40
6.	ΥΓΕΙΑ	
6.1.	Η Διεύθυνση Πρόνοιας.....	41
6.2.	Το Πολυϊατρείο της Οργάνωσης «Γιατροί Χωρίς Σύνορα».....	41
6.3.	Οι Συμβουλευτικές Υπηρεσίες του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής.....	42

7.

ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ

7.1.	Η Ανοικτή Γραμμή του «18 Άνω».....	43
7.2.	Το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.).....	43
7.2.1.	Οι Θεραπευτικές Κοινότητες του ΚΕ.Θ.Ε.Α.....	44
7.2.1.1.	Οι Κοινότητες Διαμονής.....	45
7.2.1.1.1	Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΙΘΑΚΗ».....	45
7.2.1.1.2.	Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΕΞΟΔΟΣ».....	50
7.2.1.1.3.	Η Εναλλακτική Κοινότητα «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ»...	53
7.2.1.1.4.	Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΝΟΣΤΟΣ».....	56
7.2.2.	Οι Κοινότητες Εξωτερικής και Ημερήσιας Παρακολούθησης.....	59
7.2.2.1.	Η Ανοικτή Θεραπευτική Κοινότητα Εφήβων «ΣΤΡΟΦΗ».....	59
7.2.2.2.	Το Ανοικτό Πρόγραμμα «ΔΙΑΒΑΣΗ».....	62
7.3.	Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «18 Άνω» του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής.....	63
7.4.	Ο Οργανισμός Κατά τον Ναρκωτικών.....	68

ΕΝΤΟΣ...

1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 16 παράγραφος 2 «*Η παιδεία αποτελεί φυσική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων...*

Παράγραφος 4 «*Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια...*»

Στα άρθρα 47 και 48 του Κώδικα Μεταχείρισης Κρατουμένων, Νόμος 1851 της 11/16.5.1989 ορίζεται σχετικά ότι η παιδεία των κρατουμένων αποβλέπει στην απόκτηση ή συμπλήρωση πρωτοβάθμιας ή επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση των νέων είναι υποχρεωτική, ενώ οι ενήλικες ενθαρρύνονται να παρακολουθήσουν μαθήματα στοιχειώδους εκπαίδευσης. Για το σκοπό αυτό σε διάφορα καταστήματα λειτουργεί μονοτάξιο Δημοτικό Σχολείο, το οποίο παρέχει τίτλους σπουδών ισότιμους με τους τίτλους των δημοτικών σχολείων.

Όσοι κρατούμενοι έχουν παρακολουθήσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μπορούν να συνεχίσουν στην δευτεροβάθμια με τις εκπαιδευτικές άδειες, οι οποίες τους δίνουν τη δυνατότητα απουσίας από το κατάστημα κράτησης και καλύπτουν όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τεχνική, επαγγελματική ή ανώτατη. Η χορήγηση ή μη άδειας εξετάζεται από Επιτροπή η οποία λαμβάνει υπ' όψιν της:

- 1. Το είδος και βαρύτητα της αξιόποινης πράξης.**
- 2. Η τυχόν συνεχής τέλεση εγκληματικών πράξεων.**
- 3. Η προσωπικότητά του κρατουμένου, το παρελθόν του και η διαγωγή του, μετά την τέλεση της πράξης και κατά την διάρκεια της κράτησης.**
- 4. Η ατομική, οικογενειακή, επαγγελματική και κοινωνική του κατάσταση, και ο σκοπός για τον οποίο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί η άδεια.**

Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι οι σπουδές με αλληλογραφία γίνονται χωρίς κανένα περιορισμό.

Παράλληλα με την οικονομική ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης), υλοποιούνται μέσα στις φυλακές επιδοτούμενα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για την Καταπολέμηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας.

Τη διαχείριση των προγραμμάτων που πραγματοποιούνται μέσα στις φυλακές, έχει αναλάβει το Υπουργείο Εργασίας και τον συντονισμό,

άμεσα ή έμμεσα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Φορείς που υλοποιούν τέτοιου είδους προγράμματα είναι, τα Ιδιωτικά Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.), ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.), τα Πανεπιστήμια Αθηνών και Θεσσαλονίκης, η Αναπτυξιακή Εταιρία του Δήμου Αθηναίων κ.α.

Τα προγράμματα διαρκούν από 300 έως 600 ώρες και στα πλαίσιά τους παρέχονται: **i. προκατάρτιση** (στάδιο προετοιμασίας σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο), **ii. κατάρτιση** (διδασκαλία του αντικειμένου ειδίκευσης), και **iii. συνοδευτικές - υποστηρικτικές υπηρεσίες**, που προωθούν τα άτομα στην ελεύθερη αγορά εργασίας.

Οι βασικές προϋποθέσεις που τίθενται για συμμετοχή κάποιου κρατουμένου στα επιδοτούμενα προγράμματα κατάρτισης που υλοποιούνται μέσα στις φυλακές είναι οι εξής:

- ❖ Να είναι τουλάχιστον απόφοιτος Δημοτικού και ανάλογα με τις απαιτήσεις του προγράμματος, τελειόφοιτος Γυμνασίου ή Λυκείου.
- ❖ Να μην παρακολουθεί άλλα επιδοτούμενα προγράμματα την ίδια περίοδο.
- ❖ Επίσης, λαμβάνεται υπόψη και η τυχόν προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία του πάνω στο αντικείμενο του προγράμματος, αλλά και η ηλικία του ενδιαφερόμενου και η ποινική του κατάσταση.

Αναφορικά με την διαδικασία συμμετοχής και επιλογής των καταρτιζομένων για το εκάστοτε πρόγραμμα κατάρτισης, την ευθύνη αναλαμβάνει η Κοινωνική Υπηρεσία, η οποία υποχρεούται να ενημερώνει τους κρατούμενους για το δικαίωμά της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα, αλλά και να τους δίνει την απαραίτητη βοήθεια, αν χρειαστεί, για την συμπλήρωση της σχετικής αίτησης. Εν συνεχεία, αφού συγκεντρωθούν από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς οι αιτήσεις των κρατούμενων, ελέγχεται η ύπαρξη των απαιτούμενων προϋποθέσεων και τέλος, οι αιτήσεις στέλνονται από το κατάστημα κράτησης στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Στην επιλογή των υποψηφίων μπορούν να συμμετέχουν και οι φορείς υλοποίησης των προγραμμάτων.

Πέρα από τις γνώσεις και την εμπειρία που αποκτούν οι καταρτιζόμενοι στα επιδοτούμενα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, άλλα ωφελήματα τα οποία προκύπτουν από αυτά είναι τα εξής:

1. Η επιδότηση: Η οποία καταβάλλεται μετά το τέλος του προγράμματος, και εφόσον δεν υπάρχουν απουσίες που να ξεπερνούν το 10% των συνολικών ωρών του. Δικαιολογημένες θεωρούνται οι απουσίες που έχουν γίνει, είτε λόγω ασθένειας, είτε λόγω επισκεπτηρίου ή δικαστηρίου.

2. Ο ευεργετικός προϋπολογισμός των ημερών κατάρτισης. Σύμφωνα με το π.δ. 266/97 (όπως αυτό τροποποιήθηκε με το π.δ. 361/97) κάθε μέρα κατάρτισης υπολογίζεται ως εξής:

❖ Σε 2 ημέρες εκτιθείσας ποινής, εάν το πρόγραμμα γίνεται στα παραγωγικά εργαστήρια των Γυναικείων Φυλακών Κορυδαλλού ή σε αγροτική φυλακή ή σε αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων (Σ.Κ.Α.).

❖ και 1/2 ημέρα, εάν το πρόγραμμα δεν αφορά παραγωγική διαδικασία, ανεξάρτητα από το κατάστημα κράτησης.

❖ Μόνο μια ημέρα εκτιθείσας ποινής, κατά τον πλέον ευνοϊκό τρόπο για τον κρατούμενο, αν πραγματοποιεί και κάποια άλλη εργασία μέσα στην φυλακή.

Στο τέλος του προγράμματος, ο φορέας υλοποίησής του χορηγεί στον κρατούμενο πιστοποιητικό, στο οποίο δεν αναγράφεται ο χώρος διεξαγωγής του προγράμματος (δηλαδή το κατάστημα κράτησης) και είναι ισότιμο με εκείνο που τυχόν θα έπαιρνε αν παρακολουθούσε το πρόγραμμα έξω από το κατάστημα κράτησης.

Κατά την διάρκεια του προγράμματος, δεν γίνονται μεταγωγές καταρτιζομένων σε άλλο κατάστημα κράτησης, εκτός αν υπάρχουν λόγοι τάξης ή ασφαλείας. Σε περίπτωση που διακοπεί οικειοθελώς η παρακολούθηση του προγράμματος χάνονται τα παραπάνω δικαιώματα.

2. ΕΡΓΑΣΙΑ

Σύνταγμα της Ελλάδας άρθρο 22 παρ. 3: *«Οποιαδήποτε μορφή αναγκαστικής εργασίας απαγορεύεται».*

Η εργασία επομένως δεν αποτελεί υποχρέωση αλλά δικαίωμα στο οποίο πρέπει να έχουν ίση πρόσβαση όλοι οι κρατούμενοι. Σύμφωνα άλλωστε με τα όσα προβλέπει ο Νόμος 1851 της 11/16.5.1989 στο άρθρο 64: *«1. Η εργασία δεν έχει τιμωρητικό χαρακτήρα αλλά αποσκοπεί στη διατήρηση και την επαύξηση των ικανοτήτων των κρατουμένων για την κοινωνική τους επανένταξη.*

2. Απαγορεύεται η ανάθεση στους κρατουμένους εργασιών ιδιαίτερα επικίνδυνων ή ανθυγιεινών. Η εργασία πρέπει να είναι παραγωγική, να συντελεί στην επαγγελματική εκπαίδευση των κρατουμένων και να μην έχει τιμωρητικό χαρακτήρα».

Οι περισσότερες εργασίες που απαιτούνται για τη λειτουργία του καταστήματος κράτησης εκτελούνται είτε αποκλειστικά από κρατουμένους είτε σε συνεργασία με τους σωφρονιστικούς και τους διοικητικούς υπαλλήλους. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους παρακάτω τομείς εργασίας: γραμματεία, βιβλιοθήκη, μαγειρείο, αποθήκη, καθαριότητα, πλυντήριο, κουρείο, διάφορα τεχνικά εργαστήρια σε αγροτικές ή κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις.

Για την ανάθεση της εργασίας σε κρατουμένους, όπως προβλέπεται στον Κώδικα γίνεται από τριμελή Επιτροπή Καθορισμού

Εργασίας κρατουμένων, που απαρτίζεται από μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου τα οποία ορίζει ο Υπουργός Δικαιοσύνης. Η Επιτροπή Καθορισμού Εργασίας διερευνά, με τη συνεργασία του κρατουμένου και τις κατάλληλες επιστημονικές μεθόδους, τις κλίσεις και τις δεξιότητές του, τον διαφωτίζει σχετικά με την υπεύθυνη ανάληψη εργασίας, επιλέγει το είδος και την φύση της εργασίας που θα του ανατεθεί, τοποθετεί τον κρατούμενο στην επιλεγμένη εργασία και τέλος παρακολουθεί την περαιτέρω εξέλιξή του. Σε περίπτωση τοποθέτησης σε ανθυγιεινή εργασία ή μείωση αμοιβής χωρίς νόμιμη αιτία, οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών.

Για διάστημα έως τρεις μήνες κάθε έτους, ενδέχεται να ανατεθεί στον κρατούμενο να εκτελέσει βοηθητική εργασία στο κατάστημα κράτησης. Τέτοιες εργασίες είναι: οι εργασίες καθαριότητας, μαγειρείου, πλυντηρίου, καθαρισμού ή μεταφοράς τροφίμων ή άλλων ειδών και αντικειμένων. Εφόσον ο κρατούμενος συμφωνεί, είναι δυνατό να εργαστεί για μεγαλύτερη περίοδο (ά. 68, παρ. 2 Νόμος 1851 της 11/16.5.1989).

Το ωράριο εργασίας των κρατουμένων, καθώς και η ασφάλισή τους, ρυθμίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία για τους εργαζομένους, και η τήρηση εφαρμογής των διατάξεων ελέγχεται από τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Εργασίας (ά. 72, 73 Νόμος 1851 της 11/16.5.1989).

Σχετικά με τα συστήματα εκτέλεσης της εργασίας μέσα στο κατάστημα κράτησης το άρθρο 71 παρ. 1-4 του Κώδικα ορίζει τα παρακάτω είδη εργασίας:

❖ **Εργασία για λογαριασμό του Κράτους:**
Οργανώνεται από το Κράτος και εκτελείται σε βιομηχανικές ή αγροτικές μονάδες. Η Διεύθυνση του καταστήματος συνεργάζεται για τον σκοπό αυτό με διάφορους φορείς.

❖ **Εργασία για λογαριασμό τρίτων προσώπων και ιδιωτών,** υπό την εποπτεία του Διευθυντή της φυλακής, εφόσον επιτραπεί από την Επιτροπή Καθορισμού Εργασίας και εφόσον το επιτρέπουν οι συνθήκες μέσα στο κατάστημα κράτησης, πάντα μέσα στα όρια των όρων κράτησης, πειθαρχίας και ασφάλειας.

❖ **Εργασία για ίδιο λογαριασμό,** και ίσως μετά από παραγγελία ιδιώτη και υπό την εποπτεία του Διευθυντή της φυλακής. Εάν ο κρατούμενος ασχολείται με χειροτεχνίες, μπορεί να τις εκθέτει και να πουλά τα έργα του, μέσα από εκθέσεις που διοργανώνει το Υπουργείο Δικαιοσύνης σε συνεργασία με άλλους φορείς.

Εκτός όμως από την χρηματική αμοιβή, η εργασία αποτελεί έναν τρόπο συντόμευσης της ποινής. Ειδικότερα, κάθε ημέρα απασχόλησης υπολογίζεται ως:

➤ **2 ημέρες** εκτιθείσας ποινής, όταν η προσφερόμενη εργασία είναι αγροτική ή κτηνοτροφική, σε αγροτική φυλακή ή αγροτικό Σ.Κ.Α (Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων), ή τεχνικής φύσεως και πραγματοποιείται σε εργαστήριο ή συνεργείο αγροτικής φυλακής ή

Σ.Κ.Α, ή όταν η εργασία εκτελείται σε υφαντουργείο, ραφείο, τυπογραφείο, βιβλιοδετείο, φακελοποιείο, ή όταν εκτελείται στα πλαίσια προγράμματος εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης σε παραγωγικό εργαστήριο των Γυναικείων Φυλακών Κορυδαλλού.

➤ **1 ημέρα και 3/4** εκτιθείσας ποινής, όταν η προσφερόμενη εργασία πραγματοποιείται σε εργαστήριο ή συνεργείο καταστήματος κράτησης, ή είναι τεχνικής φύσεως, ή πρόκειται για εργασία κουρέα, βοηθού αποθηκάρου, τραπεζοκόμου, ή εργασία που εκτελείται σε καφενείο ή πρατήριο καθώς και η εργασία του καθαρισμού σε οποιαδήποτε φυλακή ή σωφρονιστικό κατάστημα.

➤ **1 ημέρα και 1/2** εκτιθείσας ποινής, όταν η προσφερόμενη εργασία είναι βοηθητική (πάσης φύσεως), ή πρόκειται για συμμετοχή σε προγράμματα εκπαιδευτικής ή επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία πραγματοποιούνται χωρίς παραγωγική εργασία σε οποιοδήποτε κατάστημα κράτησης.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

3.1. Το Πρόγραμμα Υποστήριξης Κρατουμένων Χρηστών του ΚΕ.Θ.Ε.Α.

Το ΚΕ.Θ.Ε.Α. εφάρμοσε για πρώτη φορά το πρόγραμμα υποστήριξης κρατουμένων – χρηστών τον Οκτώβριο του 1988 στη Δικαστική Φυλακή Κορυδαλλού, το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιήθηκε κατά καιρούς και σε άλλες φυλακές της χώρας.

Τα προγράμματα υποστήριξης των κρατουμένων υλοποιούνται από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό. Στόχος των συγκεκριμένων προγραμμάτων του ΚΕ.Θ.Ε.Α. είναι να ενημερώσουν τους κρατούμενους - χρήστες για τις συνέπειες της χρήσης και τις δυνατότητες απεξάρτησης. Παράλληλα προσπαθούν να τους κινητοποιήσουν σε θεραπεία και να τους προετοιμάσουν, για να ενταχθούν σε κάποιο πρόγραμμα.

Για την λειτουργία του συγκεκριμένου προγράμματος στους χώρους της φυλακής διαμορφώνεται χώρος κατάλληλος για τις συναντήσεις της ομάδας, τα στάδια λειτουργίας της οποίας είναι τα εξής:

❖ **Η ομάδα ενημέρωσης.** Η συμμετοχή των κρατουμένων στην ομάδα είναι εθελοντική. Σε αυτήν γίνεται ενημέρωση των μελών σχετικά με την φιλοσοφία, το πρόγραμμα και τις αρχές της Θεραπευτικής Κοινότητας και των δυσκολιών που ενδέχεται να αντιμετωπίσει ένα άτομο κατά την διάρκεια του θεραπευτικού προγράμματος. Σκοπός της

ομάδας είναι η κινητοποίηση των ενδιαφερομένων να αναλάβουν την ευθύνη, τόσο του προβλήματος της χρήσης, όσο και της λύσης του.

❖ **Η ομάδα εισαγωγής.** Κάθε κρατούμενος μετά από επιτυχημένη συμμετοχή του στην ομάδα ενημέρωσης, στη συνέχεια εντάσσεται στην ομάδα εισαγωγής. Σ' αυτή την φάση, εντείνονται οι προετοιμασίες για την ένταξη στην Θεραπευτική Κοινότητα και οι απαιτήσεις πληθαίνουν. Μέσα από προβολές σλάιντς, φωτογραφίες, γραπτές αναθέσεις, σεμινάρια, δίνεται μία πληρέστερη εικόνα τόσο για την Θεραπευτική Κοινότητα όσο και για την βοήθεια που μπορούν να προσφέρουν οι κρατούμενοι στον ίδιο τους τον εαυτό με την ένταξή τους σε αυτή. Κύριο κριτήριο για την εισαγωγή του κρατουμένου στην Θεραπευτική Κοινότητα είναι η συμφωνία του με τον θεραπευτή, για κοινή προσπάθεια και η απόφαση για ένδειξη εμπιστοσύνης.

❖ Στη συνέχεια, τα άτομα που έχουν γίνει πλέον δεκτά σαν μέλη της Θεραπευτικής Κοινότητας συμμετέχουν σε μια ομάδα, της οποίας η λειτουργία διέπεται από τους εξής κανόνες:

1. Ενθαρρύνεται η μη βία στην φυλακή και απαγορεύεται στην ομάδα.
2. Επιβάλλεται η ατομική περιποίηση (καθαριότητα).
3. Επίσης επιβάλλεται η όχι απουσία από τις συναντήσεις της ομάδας.
4. Απαιτείται συνέπεια στις γραπτές αναθέσεις και συμφωνίες.

5. Κατά την εισαγωγή την Θεραπευτική Κοινότητα δεν επιτρέπονται στερητικά φαινόμενα που να προέρχονται από χρήση ουσιών.

Σε περίπτωση παραβίασης κάποιου κανόνα, το άτομο διώχεται από την ομάδα ως ανώριμο για την διαδικασία της ανεξάρτησης. Με το τέλος της συγκεκριμένης ομάδας, συντάσσεται για τον κρατούμενο που πέρασε με επιτυχία όλα τα προηγούμενα στάδια, αίτηση αποφυλάκισης και εισαγωγής σε Θεραπευτική Κοινότητα προς τον αρμόδιο Εισαγγελέα, ενώ παράλληλα από την Θεραπευτική Κοινότητα, συντάσσεται βεβαίωση για την συμμετοχή του κρατουμένου στις Ομάδες. Την ημέρα της αποφυλάκισης του κρατουμένου ένα μέλος του προσωπικού της Θεραπευτικής Κοινότητας παρευρίσκεται στο δικαστήριο.

3.2. Το Πρόγραμμα Φυλακών του «18 ΑΝΩ»

Το Πρόγραμμα Φυλακών του «18 ΑΝΩ» υλοποιείται στο συγκρότημα Φυλακών Κορυδαλλού. Εκεί λειτουργούν επτά **Ομάδες Υποστήριξης και Ευαισθητοποίησης**. Στις έξι από τις ομάδες αυτές συμμετέχουν Έλληνες και σε μία αλλοδαποί (με τους οποίους η επικοινωνία γίνεται στην αγγλική γλώσσα). Η ενημέρωση των κρατουμένων για το πρόγραμμα γίνεται «από στόμα σε στόμα», ενώ τα άτομα που επιθυμούν να συμμετέχουν υποβάλλουν σχετική αίτηση.

Οι ομάδες συναντώνται τρεις φορές την εβδομάδα, για περίπου μιάμιση ώρα. Σκοπός των Ομάδων Υποστήριξης και Ευαισθητοποίησης είναι η στήριξη των συμμετεχόντων και η ευαισθητοποίησή τους απέναντι στο πρόβλημα της τοξικοεξάρτησης. Στα πλαίσια αυτά πραγματοποιούνται συζητήσεις, ενώ παράλληλα σαν μέσο έκφρασης χρησιμοποιείται η μουσική, η κίνηση και η ζωγραφική.

1. ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

1.1. Το Γραφείο Νομικής και Κοινωνικής Αρωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Λειτουργεί πειραματικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών με την συνεργασία τεσσάρων δικηγόρων επιλεγμένων από τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών. Επιδοτείται από Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης - Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης», και απασχολούνται σ' αυτό δικηγόροι, προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές Νομικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση καθηγητών.

Στο γραφείο μπορούν να απευθυνθούν άτομα που ανήκουν σε κάποια από τις κατηγορίες των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων, όπως

για παράδειγμα, τα άτομα που έχουν πιστοποιητικό οικονομικής αδυναμίας, οι ανήλικοι παραβάτες, οι πρώην χρήστες, οι αποφυλακισμένοι κ.α. Στα πλαίσια της λειτουργίας του συγκεκριμένου γραφείου παρέχονται δωρεάν νομικές πληροφορίες, συμπαράσταση στο δικαστήριο και συμβουλές κοινωνικής φύσεως, π.χ. σε ό,τι αφορά υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ., της Πρόνοιας κ.α.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ

Δ/ση: Καπλάνων 6

Τηλ.: 01 – 3625349, 3619219, 3619221

1.2. Το Πρόγραμμα Νομικής Βοήθειας του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

Το πρόγραμμα ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Απρίλιο του 1997 στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, από εθελοντές δικηγόρους για κρατούμενους, αποφυλακισμένους, πρώην εξαρτημένους, ανήλικους παραβάτες κ.λ.π.

Οι ενδιαφερόμενοι, προκειμένου να τους παρασχεθεί νομική υποστήριξη, πρέπει να υποβάλλουν αίτηση στο αντίστοιχο γραφείο, συνοδευόμενη από έκθεση της Κοινωνικής Υπηρεσίας του καταστήματος κράτησής τους.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ.: 01 – 3638972

FAX: 01- 3610537

1.3. Το Γραφείο Υποδοχής και Στήριξης Αποφυλακισμένων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Αν κάποιος κρατούμενος κατάγεται ή μένει στην Θεσσαλονίκη μπορεί να απευθυνθεί στο Γραφείο Υποδοχής και Στήριξης Αποφυλακισμένων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης όπου παρέχεται:

- ❖ Ενημέρωση για Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης.
- ❖ Πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τον αποφυλακισμένο.
- ❖ Κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δ/ση: Κτίριο Νομικής, Πανεπιστημιούπολη, 54006 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 031 – 200174, 214304

ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ

Δ/ση: Δωδεκανήσου 6, 54626 Θεσ/νικη
Τηλ.: 031 – 553388

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

2.1. Η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.)

Η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης, θέτοντας ως σκοπό της τη συντονισμένη προσπάθεια υποστήριξης των κρατουμένων για την επανένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο, μέσω των προγραμμάτων της, στοχεύει στη μείωση των συνεπειών του εγκλεισμού και την προετοιμασία των κρατουμένων για τα πρώτα βήματα της ζωής τους μετά την αποφυλάκιση.

Στα πλαίσια της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης και ειδικότερα του Γραφείου Υποστήριξης Αποφυλακισμένων παρέχονται μια σειρά από υπηρεσίες σε ανθρώπους που έχουν φυλακιστεί. Συγκεκριμένα παρέχονται:

- Πληροφόρηση για κάθε θέμα που μπορεί να αφορά τον αποφυλακισμένο (εκπαίδευση, υγεία, επιδόματα, πρόβλημα ναρκωτικών, εργασία κ.λ.π.).
- Νομική συμβουλευτική.
- Κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη.
- Συμβουλευτική για την εργασία και την απασχόληση.

Τα Προγράμματα Κατάρτισης και Υποστήριξης της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης για αποφυλακισμένα άτομα περιλαμβάνουν:

❖ **Υποστηρικτικές υπηρεσίες**, τόσο σε ομαδικό, όσο και σε ατομικό επίπεδο, με στόχο την κοινωνική επανένταξη των καταρτιζομένων. Η προσφορά των υπηρεσιών αυτών βασίζεται στην άποψη πως, η ψυχολογική και κοινωνική ζωή παίζουν σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη του ατόμου σε όλους τους τομείς της ζωής του.

❖ **Νομική συμβουλευτική**, από δικηγόρους για την επίλυση νομικών εκκρεμοτήτων και συμβουλευτική σε ατομική βάση.

❖ **Θεωρητική και πρακτική κατάρτιση** σε εξειδικευμένους κλάδους παραγωγής, η οποία είναι επιδοτούμενη ενώ μετά το τέλος του προγράμματος χορηγείται σχετική βεβαίωση.

❖ **Εξειδικευμένη συμβουλευτική για χρήστες ναρκωτικών** (με τη συνεργασία του ΚΕ.Θ.Ε.Α.), η οποία έχει σαν στόχο την κινητοποίησή τους για την αντιμετώπιση της εξάρτησης.

❖ **Επαφές με εργοδότες**, για την επαγγελματική προώθηση στην αγορά εργασίας και ταυτόχρονη ατομική έρευνα της επαγγελματικής δραστηριότητας του κάθε καταρτιζόμενου.

❖ **Συμβουλευτική, για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης** (σε συνεργασία με τον ΕΟΜΜΕΧ).

❖ **Γραφείο πληροφόρησης** για τις υπηρεσίες που αφορούν αποφυλακισμένους.

❖ **Διαρκής καταγραφή και επεξεργασία** των αναγκών και των αιτημάτων των αποφυλακισμένων.

❖ **Ενημέρωση και κινητοποίηση της κοινωνίας για την εξάλειψη της προκατάληψης και συντονισμός των υπαρχόντων υπηρεσιών για την καλύτερη στήριξη των αποφυλακισμένων.**

Τα προγράμματα Κατάρτισης και Υποστήριξης αποφυλακισμένων πραγματοποιούνται με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου, την συνεργασία του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, του ΚΕ.Θ.Ε.Α. και εξειδικευμένων Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης.

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΛΑΪΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Δ/ση: Αχαρνών 417 – 11473 Αθήνα

Τηλ. 01 – 2184803 -4, 2530334

FAX: 01 – 2184803, 2530349

2.2. Η Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.)

Η Ν.Ε.Λ.Ε. προχωρά συχνά την υλοποίηση προγραμμάτων μέσα στις φυλακές, ο σκοπός των οποίων είναι πολλαπλός και συνίσταται μεταξύ άλλων:

- Στην υποστήριξη και ενίσχυση των κρατουμένων.
- Στην ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου, προκειμένου να κατανοήσει το κοινωνικό πρόβλημα που

δημιουργούν τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις και ο κοινωνικός αποκλεισμός απέναντι σε κρατούμενους και σε αποφυλακισμένους.

Τα επιμέρους προγράμματα της Ν.Ε.Λ.Ε., υλοποιούνται μέσα στις φυλακές, κυρίως στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Καταπολέμησης του Κοινωνικού Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας» και σε αυτά παρέχονται προκατάρτιση, κατάρτιση και συνοδευτικές υπηρεσίες. Αναλυτικότερα:

❖ **Η προκατάρτιση**, έχει σαν στόχο την προετοιμασία των κρατουμένων για την αποτελεσματικότερη απορρόφηση της γνώσης που αφορά το κύριο σώμα της κατάρτισης.

❖ **Η κατάρτιση**, η οποία έχει σαν στόχο την παροχή εξειδικευμένων γνώσεων στους κρατούμενους και την άμεση επανένταξή τους στην παραγωγική διαδικασία, προωθώντας έτσι την ζητούμενη ένταξή τους στην κοινωνικοοικονομική ζωή της χώρας.

❖ Τέλος, **οι συνοδευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες** που προσφέρονται στα πλαίσια των προγραμμάτων που εφαρμόζει η Ν.Ε.Λ.Ε. έχουν σαν στόχο, τόσο την υποστήριξη και υποβοήθηση των κρατουμένων για την κοινωνική επανένταξή τους, όσο την προβολή των επιμέρους δράσεων του προγράμματος για την ενημέρωση και εξαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας.

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΑΪΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΑΤΡΩΝ

Δ/ση: Αγ. Νικολάου 8

Τηλ.: 061 – 621836, 622765, 622879

2.3. «Άρσις» Εταιρεία Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων

Η «Άρσις» είναι μη κυβερνητική οργάνωση. Δημιουργήθηκε το 1992 με σκοπό να αναπτύξει νέες πρότυπες πρωτοβουλίες και προτάσεις:

- για την κοινωνική υποστήριξη των νέων που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού,
- για την πρόληψη της νεανικής αποξένωσης και περιθωριοποίησης,
- για την ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής των νέων.

Το ενδιαφέρον της οργάνωσης στρέφεται κυρίως σε νέους και νέες ηλικίας 15 – 25 χρόνων, που βιώνουν συνθήκες σύγκρουσης, απόρριψης, εγκλεισμού, προκατάληψης, ανέχειας, ή ανεργίας αλλά και σε νέους που ενδιαφέρονται να ανακαλύψουν καινούργιους τρόπους κοινωνικής αλληλεγγύης, επικοινωνίας και δημιουργικής έκφρασης.

Στα πλαίσια της οργάνωσης αναπτύσσονται οι ακόλουθες δραστηριότητες για κρατούμενους και αποφυλακισμένα άτομα:

- ❖ **Προετοιμασία για την κοινωνική ένταξη στην εργασία:**

- Επαγγελματική προετοιμασία και προσανατολισμός σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.
- Συνεργασία με φορείς κατάρτισης και παραπομπή νέων σε προγράμματα που τους ενδιαφέρουν.
- Οργάνωση παραγωγικών και εκπαιδευτικών εργαστηρίων.
- Επαφή με εργοδότες και ευαισθητοποίησή τους με σκοπό να απορροφήσουν νέους στις εργασίες τους.
- Τοποθετήσεις νέων σε εργασίες και υποστήριξη της επαγγελματικής τους αποκατάστασης.

❖ **Νεανική υποστήριξη και πληροφόρηση:**

- Συμβουλευτική για άμεση επίλυση προβλημάτων.
- Ψυχολογική υποστήριξη.
- Ομάδες επικοινωνίας.
- Ενημέρωση για κοινωνικές υπηρεσίες και προγράμματα δράσης για νέους.
- Ξενώνες φιλοξενίας.
- Παραπομπές σε φορείς πρόνοιας και φιλοξενίας.
- Πληροφόρηση – συμβουλευτική σε νομικά ζητήματα.
- Ενίσχυση νέων που αποχωρούν από χώρους εγκλεισμού.

❖ **Κοινωνική και πολιτιστική δραστηριοποίηση:**

- Στέκια συνάντησης, επικοινωνίας και ψυχαγωγίας.

- Ομάδες τέχνης και δημιουργίας.
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- Ομάδες δημιουργικής απασχόλησης σε χώρους εγκλεισμού.
- Ανταλλαγές με νέους στην Ελλάδα και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

❖ **Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης:**

- Προετοιμασία εκδόσεων για τη δημοσιοποίηση απόψεων, εμπειρικών και ερευνητικών δεδομένων, γύρω από τα προβλήματα, προγράμματα και υπηρεσίες για νέους.
- Διοργάνωση και συμμετοχή σε εκδηλώσεις και εκστρατείες ενημέρωσης.

Η «Άρσις» είναι αστική εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Η έδρα της οργάνωσης βρίσκεται στην Αθήνα ενώ παραρτήματα λειτουργούν στη Θεσσαλονίκη και το Βόλο. Δράσεις επίσης αναπτύσσονται και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας (Πάτρα, Ξάνθη, Ιωάννινα, Καβάλα, Λάρισα). Οι δραστηριότητες της οργάνωσης βασίζονται σε επιστημονικό σχεδιασμό και παρακολούθηση ενώ για την υλοποίησή τους συνεργάζονται ειδικευμένοι επιστήμονες και εθελοντές.

«ΑΡΣΙΣ» - ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ

ΑΘΗΝΑ:

- ◆ Κεντρικό Γραφείο

Δ/ση: Κ. Λουκάρεως 15, Γκύζη
Τηλ./FAX: 01 – 6442198, 6424603

◆ Κέντρο Υποστήριξης Νέων

Δ/ση: Ισαύρων 48, Εξάρχεια
Τηλ. 01 - 3303369

◆ Χώρα Νέων (Χώρος Συνάντησης και δημιουργίας)

Δ/ση: Πλαπούτα 1
Τηλ. 01 – 8233018

◆ Πλώρη (Εκπαιδευτικό – Παραγωγικό Χειροτεχνικό Εργαστήριο)

Δ/ση: Αγαθίου 14
Τηλ. 01 – 6457657

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

◆ Γραφείο και Κέντρο Υποστήριξης Νέων

Δ/ση: Βενιζέλου 56
Τηλ. FAX: 031 - 256237

◆ Μουσουργείο (Χώρος πολιτιστικής δημιουργίας)

Δ/ση: Ζαλίκη 1

ΒΟΛΟΣ:

◆ Κέντρο Υποστήριξης Νέων

Δ/ση: Α. Γαζή 91 και Ρόζου
Τηλ.: 23110

2.4. Τα Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Υποστήριξης Αποφυλακισμένων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Από το 1988 λειτουργεί σε συνεργασία του τομέα Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών του Τμήματος της Νομικής με τον Τομέα

Κλινικής και Κοινωνικής Ψυχολογίας του Τμήματος της Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), το Πρόγραμμα Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφυλακισμένων. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, αποτελεί μια συμβολή στην κοινωνική ένταξη ατόμων που έχουν πρόσφατα αποφυλακιστεί, καθώς και ατόμων απεξαρτημένων από τα ναρκωτικά – πρώην μελών Θεραπευτικών Κοινοτήτων.

Ειδικότερα το πρόγραμμα προσπαθεί να διευκολύνει την επαγγελματική και κοινωνική ένταξη και να άρει, ως ένα βαθμό, τους παράγοντες που τη δυσχεραίνουν, αναπτύσσοντας μια σειρά δραστηριοτήτων, που επιτρέπουν στους αποφυλακισμένους να εργαστούν για έξι μήνες σε είδος εργασίας της επιλογής τους, ως εκπαιδευόμενοι, αμειβόμενοι με το νόμιμο ημερομίσθιο, σε υπηρεσίες του Α.Π.Θ. και σε δήμους της Θεσσαλονίκης.

Με αυτόν τον τρόπο, για ένα σύντομο αλλά κρίσιμο χρονικό διάστημα, διασφαλίζεται, η εργασία, ένα βασικό εισόδημα και μια κατάρτιση ως εφόδιο για μελλοντική ανεύρεση εργασίας για τον αποφυλακισμένο. Μετά το τέλος της εξάμηνης κατάρτισης, γίνεται προσπάθεια για την επαγγελματική αποκατάσταση των ενδιαφερομένων στην ελεύθερη αγορά εργασίας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δ/ση: Κτίριο Νομικής, Πανεπιστημιούπολη, 54006 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 031 – 200174, 214304

ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ

Δ/ση: Δωδεκανήσου 6, 54626 Θεσ/νικη

2.5. Ο Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.)

Ο Ο.Α.Ε.Δ. στα πλαίσια των παρεμβάσεων, που ασκεί στους τομείς του Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Κατάρτισης – Εκπαίδευσης και Απασχόλησης του Εργατικού Δυναμικού της χώρας, παρεμβαίνει με το σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός εθνικού σχεδίου ενίσχυσης και ενσωμάτωσης των πληθυσμιακών ομάδων, οι οποίες πλήττονται ή κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό (άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα εξαρτημένα από ουσίες, άτομα που έχουν ολοκληρώσει την διαδικασία απεξάρτησης, αποφυλακισμένοι – ανήλικοι παραβάτες, άτομα με γλωσσικές, πολιτισμικές ή άλλες ιδιαιτερότητες, παλιννοστούντες, μετανάστες, μονογονεϊκές οικογένειες κ.λ.π.).

Ειδικότερα, ο Οργανισμός για την στήριξη, τόσο των αποφυλακισμένων ατόμων, όσο των απεξαρτημένων και των ατόμων που τους έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά μέτρα ή ποινικός σωφρονισμός, παρέχει:

1. **Ειδικά προγράμματα απασχόλησης** (χρηματοδοτούμενα από τον Οργανισμό) με ευνοϊκότερους όρους από εκείνα των κοινών ανέργων.
2. **Προγράμματα Ετεροαπασχόλησης και Νέων Θέσεων Εργασίας** τα οποία διαρθρώνονται ως εξής:

♦ Τριετές πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη και απασχόληση ατόμων με πλήρες ωράριο (36 μήνες με επιδότηση και 10 μήνες χωρίς επιδότηση).

♦ Τριετές πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη με καθεστώς μερικής απασχόλησης ατόμων, που έχουν περιορισμένες δυνατότητες πλήρους απασχόλησης (και για απασχόληση, που αφορά στο μισό του συνόλου των ωρών κανονικής απασχόλησης έως 36 μήνες με επιδότηση και 10 μήνες χωρίς επιδότηση).

♦ Προγράμματα επιχορήγησης επιχειρήσεων «Ορισμένου Χρόνου Σύμβασης», για επιχειρήσεις που λειτουργούν σε εποχιακή βάση και για Δημοτικές Επιχειρήσεις (το ελάχιστο χρονικό διάστημα απασχόλησης είναι 5 μήνες).

Για την καλύτερη προσαρμογή του ατόμου στον εργασιακό χώρο έχει θεσπιστεί η **Περίοδος Προετοιμασίας και Προσαρμογής**. Ο εργοδότης γι' αυτό το διάστημα επιχορηγείται με επιπλέον ημερήσιας επιχορήγησης ποσό, προκειμένου να εκπαιδεύσει το άτομο στο αντικείμενο απασχόλησής του και να το βοηθήσει στην προσαρμογή του.

3. Προγράμματα Αυτοαπασχόλησης - Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών. Στοχεύουν στην δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ανάπτυξη του μέγιστου των δυνατοτήτων του ατόμου, με βάση τις εξατομικευμένες ανάγκες, δεξιότητες και προτιμήσεις. Υλοποιούνται, μέσω ενός ειδικού προγράμματος επιδότησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών, που έχει διάρκεια δύο ετών.

4. Προγράμματα Απασχόλησης του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου. Ο Ο.Α.Ε.Δ. υλοποιεί το μέτρο της απασχόλησης για καταρτιζόμενα άτομα των Ειδικών αυτών Κοινωνικών Ομάδων στα πλαίσια της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης, με ειδικό πρόγραμμα:

- ◆ Επιχορήγησης επιχειρήσεων για την δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας (διάρκειας 18 μηνών).
- ◆ Επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών.

4. Υπηρεσίες Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Ενεργειών και Ψυχοκοινωνικής Στήριξης. Οι χρήστες των Προγραμμάτων Κατάρτισης και Απασχόλησης λαμβάνουν ψυχοκοινωνική βοήθεια και συμβουλευτική από ειδικούς επιστήμονες.

Για το σκοπό αυτό ιδρύονται και λειτουργούν άμεσα Ειδικά Γραφεία Συνοδευτικών και Υποστηρικτικών Υπηρεσιών στα Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης στα Γραφεία Εργασίας ή σε άλλες Υπηρεσίες του Οργανισμού.

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ – ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ**

Δ/ση: Πειραιώς 52

Τηλ.: 01 – 5242327

3. ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ

3.1. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας

Η παροχή οικονομικής ενίσχυσης ή επείγουσας περίθαλψης σε άτομα, οικογένειες ή κοινωνικές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης, η μελέτη και εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής επανένταξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων του πληθυσμού, η δημιουργία θεσμών συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης, ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η επαγγελματική κατάρτιση και η τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας των ατόμων που αποκλείονται κοινωνικά, αποτελούν έναν από τους ειδικότερους στόχους της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας.

Στα πλαίσια των παραπάνω στόχων, η Διεύθυνση μεριμνά, για τις οικογένειες των κρατουμένων και για τα αποφυλακισμένα άτομα. Ειδικότερα:

❖ Στις οικογένειες κρατουμένων παρέχεται επίδομα για τα παιδιά ηλικίας έως 16 ετών. Το επίδομα αυτό δίδεται βάση οικονομικών κριτηρίων. Συγκεκριμένα, το εισόδημα μιας τριμελούς οικογένειας, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 80.000 δρχ. αφαιρουμένου του ενοικίου ή τυχόν στεγαστικού δανείου. Αν πρόκειται για τετραμελή, πενταμελή οικογένεια κ.λ.π. τα όρια του εισοδήματος αυξάνονται σε 7.000 δρχ. κατ' άτομο. Το συγκεκριμένο επίδομα ανέρχεται στις 15.000 δρχ. το μήνα για

κάθε παιδί και δίδεται ανά δίμηνο. Η οικογένεια ενός κρατουμένου που φυλακίζεται για πρώτη φορά και μένει χωρίς αρχηγό μπορεί να πάρει έκτακτο χρηματικό βοήθημα και επίδομα. Μετά την αποφυλάκιση εξετάζεται το θέμα της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης. Αν η οικογένεια του αποφυλακισμένου, παίρνει το επίδομα που δίδεται από τη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας για τη ανατροφή των παιδιών, συνεχίζει να το λαμβάνει και για 6 μήνες μετά την αποφυλάκιση.

❖ Παρέχεται έκτακτη οικονομική ενίσχυση σε αποφυλακισμένους, όπως άλλωστε παρέχεται και σε κάθε άτομο που έχει ανάγκη οικονομικής βοήθειας, η οποία κυμαίνεται μεταξύ 50.000 – 100.000 δρχ. Για την χορήγηση της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι, η αίτηση, το αποφυλακιστήριο, και η βεβαίωση κατοικίας, ενώ τα άτομα που έχουν καταδικαστεί για θέματα ναρκωτικών πρέπει να υποβάλλουν επιπλέον βεβαίωση του ψυχιάτρου της φυλακής, του Ο.ΚΑ.ΝΑ ή κάποιου κέντρου απεξάρτησης, ότι έχουν απεξαρτηθεί, ή ότι συμμετέχουν σε πρόγραμμα απεξάρτησης.

❖ Επίσης παρέχεται δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για τον αποφυλακισμένο και την οικογένειά του με την προϋπόθεση ότι είναι ανασφάλιστοι.

❖ Τέλος, εφαρμόζεται πρόγραμμα επιδότησης ατόμων με αναπηρία σε ποσοστό 67% και άνω ή τοξικομανών το οποίο ανέρχεται σε 50.000 το μήνα.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Δ/ση: Ερμού και Αθηνάς 1 – Ελευσίνα

Τηλ. 01 – 5542508

3.2. Ο Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.)

Ο Ο.Α.Ε.Δ. στοχεύοντας στην οικονομική στήριξη των αποφυλακισμένων παρέχει το Ειδικό Βοήθημα Αποφυλακισμένων. Το βοήθημα αυτό ο αποφυλακισμένος μπορεί να το λάβει εάν:

- ❖ Έχει κρατηθεί σε φυλακή τουλάχιστον δύο μήνες,
- ❖ Καταθέσει τα δικαιολογητικά του σε δύο μήνες από την αποφυλάκιση,
- ❖ Να μην έχει αποφυλακιστεί με χρηματική εγγύηση ή εξαγορά της ποινής,
- ❖ Να μην έχει κριθεί ως «υπότροπος» ή «καθ' έξιν» εγκληματίας.

Το βοήθημα καταβάλλεται κάθε τρεις μήνες ενώ αν ο αποφυλακισμένος έχει προστατευόμενα μέλη το ποσό του επιδόματος προσαυξάνεται.

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ – ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ**

Δ/ση: Πειραιώς 52

Τηλ.: 01 – 5242327

3.3. Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών - Γραφείο Περιπτώσεων

Το Γραφείο αυτό μπορεί να προσφέρει στον αποφυλακισμένο κάποια οικονομική βοήθεια. Το ποσό των χρημάτων που προσφέρονται δεν είναι συγκεκριμένο και είναι ανάλογο πάντα με τα προβλήματα του αποφυλακισμένου.

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ – ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

Δ/ση: Αγίας Φιλοθέης 19 (κοντά στην Μητρόπολη Αθηνών)

Τηλ.: 01 - 3229248

4. ΣΤΕΓΗ

4.1. Ο Κοινωνικός Ξενώνας Ενηλίκων

Ο Κοινωνικός Ξενώνας Ενηλίκων είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Στεγάζεται σε επταώροφο κτίριο επί της οδού Επίκουρου 34 στην Αθήνα κι έχει χωρητικότητα 60-65 ατόμων. Στα άτομα που διαμένουν στον Ξενώνα, παρέχεται πρωινό και κουπόνι 1600 δραχ, για φαγητό σε κάποιο από τα εστιατόρια της Αθήνας με τα οποία συνεργάζεται.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εισαγωγή στον Ξενώνα είναι:

- ❖ Αίτηση του ενδιαφερόμενου.
- ❖ Ιατρική γνωμάτευση από Κρατικό Νοσοκομείο ότι ο ενδιαφερόμενος δεν πάσχει από μεταδοτικό νόσημα και εξετάσεις αίματος για αφροδίσια ή ηπατίτιδα.
- ❖ Ψυχιατρική εξέταση.
- ❖ Πιστοποιητικό οικονομικής κατάστασης από τον Δήμο ή την Κοινότητα καταγωγής του ενδιαφερομένου, από το οποίο να προκύπτει το μηνιαίο εισόδημά του, ή Πιστοποιητικό Κοινωνικής Προστασίας, ή απόκομμα της λαμβανόμενης μηνιαίας σύνταξης, ή του εκκαθαριστικού ετήσιου εισοδήματος της Εφορίας που να δείχνει την απορία του αιτούντος.
- ❖ Υπεύθυνη δήλωση Ν. 105/69.

Η διαμονή στον Ξενώνα γίνεται μόνο υπό προϋποθέσεις και κανόνες, όπως π.χ.:

- Απαγορεύεται η χρήση οινοπνευματωδών ποτών και τοξικών ουσιών και η προσέλευση στον Ξενώνα σε κατάσταση μέθης.
- Ο Ξενώνας μένει ανοιχτός μέχρι τις 12 το βράδυ και οι όποιες επισκέψεις γίνονται στο σαλόνι ή στο μπαρ του Ξενώνα όλη την ημέρα και έως τις 10 το βράδυ.
- Το κλειδί παραδίδεται στο θυρωρείο με την απομάκρυνση των φιλοξενουμένων από τον Ξενώνα.
- Εάν κάποιος δημιουργήσει προβλήματα κατά την διάρκεια της παραμονής του, τίθεται θέμα απομάκρυνσής του.
- Διανυκτέρευση φιλοξενούμενου εκτός Ξενώνα, για δύο συνεχόμενες βραδιές χωρίς σχετική άδεια από την Διεύθυνση ή την Κοινωνική Υπηρεσία, σημαίνει και διαγραφή από την κατάσταση των φιλοξενουμένων στον Ξενώνα.

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΞΕΝΩΝΑΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Δ/ση: Επίκουρου 34, Αθήνα

Τηλ: 01 - 3211112

4.2. «Άρσις» Εταιρεία Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων

Στα πλαίσια της Οργάνωσης λειτουργεί Ξενώνας και αναζητούνται λύσεις για όσους νέους αντιμετωπίζουν στεγαστικά προβλήματα.

«ΑΡΣΙΣ» - ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ

ΑΘΗΝΑ:

- ◆ Κεντρικό Γραφείο

Δ/ση: Κ. Λουκάρεως 15, Γκύζη

Τηλ./FAX: 01 – 6442198, 6424603

- ◆ Κέντρο Υποστήριξης Νέων

Δ/ση: Ισαύρων 48, Εξάρχεια

Τηλ. 01 - 3303369

- ◆ Χώρα Νέων (Χώρος Συνάντησης και δημιουργίας)

Δ/ση: Πλαπούτα 1

Τηλ. 01 – 8233018

- ◆ Πλώρη (Εκπαιδευτικό – Παραγωγικό Χειροτεχνικό Εργαστήριο)

Δ/ση: Αγαθίου 14

Τηλ. 01 – 6457657

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

- ◆ Γραφείο και Κέντρο Υποστήριξης Νέων

Δ/ση: Βενιζέλου 56

Τηλ. FAX: 031 - 256237

- ◆ Μουσουργείο (Χώρος πολιτιστικής δημιουργίας)

Δ/ση: Ζαλίκη 1

ΒΟΛΟΣ:

- ◆ Κέντρο Υποστήριξης Νέων

Δ/ση: Α. Γαζή 91 και Ρόζου

Τηλ.: 23110

5. ΔΙΑΤΡΟΦΗ

5.1. Δήμος Αθηναίων - Τμήμα Κοινωνικής Μέριμνας

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Τμήματος Κοινωνικής Μέριμνας του Δήμου Αθηναίων προσφέρεται φαγητό καθημερινά (και τις αργίες) τις ώρες 12:00 – 2:00 στο Σεράφειο Κολυμβητήριο. Δεν απαιτούνται άλλα δικαιολογητικά πέρα από μια υπογραφή στην είσοδο του χώρου. Επίσης παρέχεται και η δυνατότητα μπάνιου.

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ – ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

Δ/ση: Σεράφειο Κολυμβητήριο, Πειραιώς και Π. Ράλλη

Τηλ.: 01 – 3469880, 3469964

5.2. Τα Κέντρα Ενοριακής Αγάπης

Στα Κέντρα Ενοριακής Αγάπης μοιράζεται καθημερινά φαγητό σε συγκεκριμένο χώρο της εκκλησίας, από έναν υπεύθυνο της ενορίας (συνήθως τον ιερέα).

Δ/ση: Στον τοπικό Ενοριακό Ναό

6. ΥΓΕΙΑ

6.1. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας

Στα πλαίσια της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας παρέχεται δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η έκδοση βιβλιαρίου υγείας από το Γραφείο Πρόνοιας της περιοχής κατοικίας του αποφυλακισμένου. Το συγκεκριμένο βιβλιάριο παρέχει στον κάτοχό του τη δυνατότητα να επισκέπτεται για οποιοδήποτε πρόβλημα υγείας του οποιοδήποτε Δημόσιο Νοσοκομείο.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Δ/ση: Ερμού και Αθηνάς 1 – Ελευσίνα

Τηλ. 01 –5542508

6.2. Πολυϊατρείο της Οργάνωσης «Γιατροί Χωρίς Σύνορα»

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα είναι διεθνώς αναγνωρισμένοι ως ένας από τους μεγαλύτερους μη κυβερνητικούς οργανισμούς παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και τεχνικής υποστήριξης. Το έργο του Οργανισμού στηρίζεται αποκλειστικά στις δωρεές ευαισθητοποιημένων πολιτών.

Οι αλλοδαποί και ανασφάλιστοι αποφυλακισμένοι, στο Πολυϊατρείο των Γιατρών μπορούν να βρουν, εντελώς δωρεάν, ιατρική περίθαλψη, εργαστηριακές εξετάσεις, φάρμακα και οδηγίες για οποιοδήποτε πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζουν. Το Πολυϊατρείο λειτουργεί κάθε μέρα εκτός Σαββάτου και Κυριακής.

ΠΟΛΥΪΑΤΡΕΙΟ ΓΙΑΤΡΩΝ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

Δ/ση: Παιωνίου 11α Αθήνα

Τηλ.: 01 – 8213704

6.3. Οι Συμβουλευτικές Υπηρεσίες του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής

Στις Υπηρεσίες των Κέντρων Ψυχικής Υγιεινής κάθε αποφυλακισμένος μπορεί να βρει φροντίδα για οποιαδήποτε προβλήματα υγείας αντιμετωπίζει, αρκεί να είναι άνω των 18 ετών. Ανάλογα με τον τόπο κατοικίας τους οι αποφυλακισμένοι μπορούν να απευθύνονται στα αντίστοιχα παραρτήματα.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δ/ση: Βασ. Ηρακλείου 8, 10682, Αθήνα

Τηλ.: 01 – 8211401, 8211220

7. ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ

7.1. Η Ανοικτή Γραμμή του «18 ΑΝΩ»

Στα πλαίσια του Προγράμματος «18 ΑΝΩ» λειτουργεί «Ανοικτή Γραμμή» επικοινωνίας, η οποία ενημερώνει, οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο, πάνω σε θέματα που αφορούν τα ναρκωτικά.

Τηλ.: 01 - 3617089

7.2. Το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.)

Το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.) αποτελεί αυτοδιαχειριζόμενο Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας ενώ αποτελεί πρώτη οργανωμένη προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών στην Ελλάδα.

Όλες οι υπηρεσίες που προσφέρει το ΚΕ.Θ.Ε.Α. στα εξαρτημένα άτομα και τις οικογένειές τους είναι δωρεάν. Η αρχή αυτή δίνει την δυνατότητα ψυχικής και σωματικής απεξάρτησης σε όσους το επιθυμούν, χωρίς διακρίσεις.

Η εθελοντική προσέλευση και η ενεργητική συμμετοχή στην διαδικασία της προσωπικής αλλαγής είναι προϋπόθεση συμμετοχής στο πρόγραμμα. Στα Θεραπευτικά Προγράμματα του ΚΕ.Θ.Ε.Α. δεν χορηγούνται φαρμακευτικές ουσίες για την αντιμετώπιση της τοξικοεξάρτησης. Η εμπειρία του όλα αυτά τα χρόνια δείχνει ότι η

σωματική αποτοξίνωση δεν μπορεί παρά να αποτελεί προστάδιο της θεραπείας, σημαντικότερο σημείο της οποίας είναι η ψυχική απεξάρτηση και η κοινωνική επανένταξη.

Σήμερα το ΚΕ.Θ.Ε.Α., σε διάφορες περιοχές της χώρας έχει αναπτύξει ολοκληρωμένα πολυφασικά προγράμματα, που αποτελούνται από ξεχωριστές μονάδες. Κάθε μια από αυτές έχει ειδικούς στόχους και όλες μαζί απώτερο, κοινό σκοπό, την απεξάρτηση και την πλήρη ένταξη του ατόμου στην κοινωνία.

7.2.1. Οι Θεραπευτικές Κοινότητες του ΚΕ.Θ.Ε.Α.

Το ΚΕ.Θ.Ε.Α. διαθέτει έξι Θεραπευτικές Κοινότητες δωδεκάμηνης περίπου διάρκειας σε διάφορες περιοχές της χώρας. Τέσσερις από αυτές, η Θεραπευτική Κοινότητα «ΙΘΑΚΗ» (Θεσ/νικη, 1983), η Θεραπευτική Κοινότητα «ΕΞΟΔΟΣ» (Λάρισα, 1989), η Εναλλακτική Κοινότητα «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ» (Ραφήνα, 1989) και η Θεραπευτική Κοινότητα «ΝΟΣΤΟΣ» (Σαλαμίνα, 1993), είναι διαμονής (εσωτερική παρακολούθησης) και δύο η Ανοικτή Κοινότητα Εφήβων «ΣΤΡΟΦΗ» (Αθήνα, 1988) και η Ανοικτή Κοινότητα Ενηλίκων «ΔΙΑΒΑΣΗ» (Αθήνα, 1990) είναι Κοινότητες εξωτερικής ημερήσιας παρακολούθησης.

Στόχος των Θεραπευτικών Κοινοτήτων είναι να αλλάξουν τον τρόπο ζωής των χρηστών με την πλήρη αποχή από την χρήση ουσιών και την παραβατική συμπεριφορά και να προετοιμάσουν την ομαλή

κοινωνική τους επανένταξη, δίνοντάς τους την δυνατότητα επαγγελματικού προσανατολισμού και εκπαίδευσης.

Για το λόγο αυτό απαιτείται από τα μέλη τους η ανάληψη ευθυνών και η ενεργός συμμετοχή τους στο καθημερινό πρόγραμμα, την ατομική και την ομαδική θεραπεία, τις ασκήσεις προσωπικής ανάπτυξης και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Κατά τη φάση αυτή υπάρχει συστηματική φροντίδα για τα προβλήματα υγείας, γίνεται προσπάθεια να βελτιωθούν οι σχέσεις με την οικογένεια και να δρομολογηθεί η διευθέτηση τυχόν νομικών εκκρεμοτήτων που έχουν τα μέλη.

7.2.1.1. Οι Κοινότητες Διαμονής

7.2.1.1.1. Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΙΘΑΚΗ»

Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΙΘΑΚΗ» ξεκίνησε την λειτουργία του το 1983 στο πλαίσιο ενός Ειδικού Θεραπευτικού Προγράμματος για εξαρτημένα από φαρμακευτικές ουσίες άτομα. και αποτέλεσε την πρώτη οργανωμένη προσπάθεια θεραπευτικής αντιμετώπισης της εξάρτησης από τα ναρκωτικά στην Ελλάδα. Το Πρόγραμμα «ΙΘΑΚΗ» αποτελεί μέλος του ΚΕ.Θ.Ε.Α. από το 1987.

Η έδρα του Προγράμματος βρίσκεται στην Θεσσαλονίκη και οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι δωρεάν και παρέχονται στο ενήλικο πληθυσμό της Βόρειας Ελλάδας που βρίσκεται αντιμέτωπος με το πρόβλημα της εξάρτησης από τα ναρκωτικά. Το Πρόγραμμα «ΙΘΑΚΗ» αντιμετωπίζει με συνολικό τρόπο το πρόβλημα, δραστηριοποιούμενο

στους τομείς της θεραπείας και της κοινωνικής επανένταξης χρηστών και παρεμβαίνοντας με ειδικά προγράμματα στο χώρο των φυλακών και στον τομέα της πρόληψης – ενημέρωσης.

Το Κέντρο Ενημέρωσης και Εισαγωγής Θεσσαλονίκης αποτελεί τον πρώτο χώρο επαφής για όποιον θέλει να ενημερωθεί για το Πρόγραμμα «ΙΘΑΚΗ» αλλά και γι' αυτούς που θα επιθυμούσαν να παρακολουθήσουν το θεραπευτικό πρόγραμμα. Οι υπηρεσίες του παρέχονται:

❖ Σε γονείς, συγγενείς ή φίλους που θέλουν να βοηθήσουν κάποιον χρήστη ναρκωτικών ή να βοηθηθούν οι ίδιοι στην προσπάθειά τους να στηρίξουν την απόφαση των χρηστών να απεξαρτηθούν. Πρόσβαση στις υπηρεσίες ενημέρωσης του Κέντρου μπορεί να έχει επίσης οποιοσδήποτε πολίτης επιθυμεί να ενημερωθεί για το πρόβλημα των ναρκωτικών.

❖ Στους χρήστες ναρκωτικών ουσιών και αλκοόλ. Στο χώρο του Κέντρου λειτουργούν ομάδες ενημέρωσης - που αποτελούνται από τους χρήστες που θέλουν να πληροφορηθούν για το θεραπευτικό πρόγραμμα που προτείνεται από την κοινότητα και να αποφασίσουν αν θέλουν να κάνουν το επόμενο βήμα - και ομάδες εισαγωγής - που αποτελούνται από τους χρήστες που έχουν αποφασίσει να ενταχθούν στην Θεραπευτική Κοινότητα. Στόχος της ομάδας εισαγωγής είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη προετοιμασία για την εισαγωγή τους στην Κοινότητα. Οι παραπάνω ομάδες λειτουργούν σε ασφαλές περιβάλλον καθώς διασφαλίζεται το απόρρητο των πληροφοριών. Η συμμετοχή των

χρηστών στις ομάδες αυτές αποτελεί προϋπόθεση της ένταξής τους στην Θεραπευτική Κοινότητα «ΙΘΑΚΗ».

Η Θεραπευτική Κοινότητα «ΙΘΑΚΗ» βρίσκεται στη Σίνδο, κοντά στη Θεσσαλονίκη. Δεκτοί γίνονται οι χρήστες που παραπέμπονται από το Κέντρο Ενημέρωσης και Εισαγωγής. Το θεραπευτικό πλαίσιο της Κοινότητας είναι «στεγνό», δηλαδή χωρίς υποκατάστατα και φάρμακα, και βασίζεται στην εθελοντική συμμετοχή των μελών της, η απόφαση για απεξάρτηση και θεραπεία είναι προσωπική και καθένας έχει το δικαίωμα να την πάρει όταν αισθανθεί έτοιμος γι' αυτό το βήμα, το ίδιο άλλωστε συμβαίνει και με την απόφαση για την διακοπή του θεραπευτικού προγράμματος η οποία είναι επίσης αυστηρά προσωπική ευθύνη και επιλογή. Το πρόγραμμα της Κοινότητας διαρκεί κατά μέσο όρο 12 μήνες και η δυναμικότητά της είναι 70 άτομα. Το προσωπικό αποτελείται από ειδικευμένα στελέχη, προερχόμενα είτε από τον χώρο των κοινωνικών επιστημών είτε από αποθεραπευμένους πρώην χρήστες.

Η Θεραπευτική Κοινότητα «ΙΘΑΚΗ» είναι κοινότητα διαμονής. Τα μέλη της δηλαδή ζουν αποκλειστικά μέσα στον χώρο της Κοινότητας. Ανάλογα με τον χρόνο παραμονής τους και την πρόοδό τους στην θεραπευτική διαδικασία τα μέλη προτρέπονται να βγαίνουν έξω είτε για κάποιες ώρες μέσα στην ημέρα είτε ολόκληρα Σαββατοκύριακα. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα να δέχονται επισκέψεις στο χώρο της κοινότητας.

Σημαντικό μέρος στην ζωή της κοινότητας είναι οι θεραπευτικές διαδικασίες που υλοποιούνται από ειδικά εκπαιδευμένους θεραπευτές. Εδώ τα μέλη συμμετέχουν εκφράζοντας τα συναισθήματά τους,

αναλύοντας τις σχέσεις που δημιουργούν είτε μεταξύ τους, είτε με το περιβάλλον τους εκτός κοινότητας, επικοινωνούν και εξωτερικεύονται.

Σε όλη τη διάρκεια της παραμονής τους στην Κοινότητα, τα μέλη συμμετέχουν σε μια διαδικασία συνεχούς εκπαίδευσης, μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες με στόχους παραπλήσιους με εκείνους των θεραπευτικών διαδικασιών. Σ' αυτό το πλαίσιο λειτουργούν ομάδες θεάτρου, μουσικής, λογοτεχνίας, δημιουργικής γραφής, εικαστικών τεχνών, αθλητισμού κ.λ.π.

Επίσης στα πλαίσια της Κοινότητας λειτουργούν ομάδες εργασίας με την βοήθεια τεχνικών συμβούλων, καθώς στον χώρο της δεν υπάρχει βοηθητικό προσωπικό, και τα μέλη αναλαμβάνουν και φροντίζουν για όλες τις εργασίες που προκύπτουν από την συμβίωση 70 ατόμων, έτσι υπάρχουν η ομάδα κουζίνας, καθαριότητας, γραμματείας, επισκευών, διαχείρισης, υγείας, κήπων, εκπαίδευσης, αθλητικών, καλλιτεχνικών, δημοσίων σχέσεων κ.λ.π.

Ολοκληρώνοντας την παραμονή στην Θεραπευτική Κοινότητα το μέλος του Προγράμματος εντάσσεται στο **Κέντρο Κοινωνικής Επανένταξης** Θεσσαλονίκης, που αποτελεί και το τελευταίο στάδιο της θεραπείας. Σκοπός είναι η ομαλή και σταδιακή επανένταξη των μελών στο κοινωνικό σύνολο. Η κοινωνική επανένταξη πραγματοποιείται στην πόλη και αποτελεί την ανοιχτή φάση του προγράμματος. Τα μέλη φιλοξενούνται πληρώνοντας ένα συμβολικό τίμημα στον Ξενώνα της Επανένταξης, μέχρι να δημιουργήσουν συνθήκες που θα τους επιτρέψουν να ανεξαρτητοποιηθούν ενώ παράλληλα καλούνται να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που τους είχαν στρέψει στα ναρκωτικά κάτω από πραγματικές συνθήκες (δοκιμάζουν τον εαυτό τους απέναντι

στον κόσμο των ναρκωτικών και τον τρόπο ζωής του χρήστη συμμετέχοντας στην υποδοχή των χρηστών στο Κέντρο), και να δημιουργήσουν προϋποθέσεις που θα τους επιτρέψουν να παραμείνουν μακριά από τη χρήση στην υπόλοιπη ζωή τους. Βάρος δίνεται στην επαγγελματική εκπαίδευση και αποκατάσταση, που υποστηρίζεται με συμβουλευτικά προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού και με την δυνατότητα επαγγελματικής εκπαίδευσης με σύμβαση εργασίας.

Το Κέντρο Οικογενειακής Υποστήριξης λειτουργεί παράλληλα με την Θεραπευτική Κοινότητα και το Κέντρο Κοινωνικής Επανάταξης, με βάση την αντίληψη ότι η εξάρτηση δεν είναι πρόβλημα μόνο του χρήστη, αλλά ολόκληρου του οικογενειακού συστήματος. Ολόκληρη η οικογένεια θίγεται από την εξάρτηση του χρήστη και συμμετέχει σ' αυτήν. Η συμμετοχή των γονέων και των συγγενών στο Κέντρο Οικογενειακής Υποστήριξης είναι εθελοντική, παράλληλα το Κέντρο προσφέρει τις υπηρεσίες του σε γονείς και συγγενείς χρηστών ανεξάρτητα από το αν ο χρήστης είναι ενταγμένος σε κάποια από τις Θεραπευτικές Μονάδες του Προγράμματος «ΙΘΑΚΗ».

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΙΘΑΚΗ»

♦ **ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΙΘΑΚΗ» 574 00 Σίνδος
Θεσσαλονίκη**

Τηλ.: 031 - 798139, 798694

031 - 797662, 798038

031 - 799976

FAX: 031 - 799418

♦ **ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ «ΙΘΑΚΗ» 574 00 Σίνδος Θεσσαλονίκη**

Τηλ. : 031 - 798139, 798038

FAX: 031 - 799418

♦ **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ Ευριπίδου 16 54635**

Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 031 - 215595, 260328

FAX: 031 - 271300

♦ **ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ Ευριπίδου 16 54635**

Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 031 - 215939

FAX.: 031 - 271300

7.2.1.1.2. Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΕΞΟΔΟΣ»

Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΕΞΟΔΟΣ» αποτελεί ολοκληρωμένο, πολυφασικό πρόγραμμα του ΚΕ.Θ.Ε.Α. Βασικός σκοπός του είναι η παροχή υπηρεσιών θεραπείας και πρόληψης της χρήσης ναρκωτικών ουσιών στην ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας. Η συμμετοχή ενός εξαρτημένου ατόμου στο Πρόγραμμα «ΕΞΟΔΟΣ» είναι εθελοντική και δωρεάν. Δεν παρέχονται υποκατάστατα στους χρήστες σε κανένα στάδιο θεραπείας.

Στα πλαίσια του Θεραπευτικού Προγράμματος «ΕΞΟΔΟΣ» λειτουργούν το **Κέντρο Ενημέρωσης Λάρισας** και το **Κέντρο Ενημέρωσης Βόλου** τα οποία έχουν στόχο:

❖ Την υποστήριξη και συμβουλευτική χρηστών ναρκωτικών ουσιών και των οικογενειών τους.

❖ Την προετοιμασία και παραπομπή σε Θεραπευτική Κοινότητα χρηστών ναρκωτικών ουσιών.

❖ Πρόγραμμα συμβουλευτικής και παραπομπής για ψυχική απεξάρτηση φυλακισμένων χρηστών στις περιοχές Λάρισας και Βόλου.

❖ Την ενημέρωση του κοινού για το θέμα των ναρκωτικών.

Η **Θεραπευτική Κοινότητα «ΕΞΟΔΟΣ»** είναι κοινότητα διαμονής, λειτουργεί από το 1989 στην Λάρισα με μέσο χρόνο παραμονής δέκα μήνες και σε αυτήν πραγματοποιείται η ψυχική απεξάρτηση του χρήστη. Το πρόγραμμα της Κοινότητας έχει τη δυνατότητα να καλύψει 60 άτομα και περιλαμβάνει:

➤ Ομάδες εργασίας που καλύπτουν αφενός τις λειτουργικές ανάγκες της κοινότητας και παρέχουν επαγγελματική κατάρτιση στα μέλη.

➤ Διαδικασίες προσωπικής ανάπτυξης, που οδηγούν στην αυτογνωσία και την προσωπική αλλαγή και εξέλιξη των μελών.

➤ Πρόγραμμα εκπαιδευτικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, το οποίο περιλαμβάνει αθλητικές καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Μετά το τέλος του Προγράμματος της Θεραπευτικής Κοινότητας ακολουθεί Κέντρο Κοινωνικής Επανάταξης Θεσσαλίας, το οποίο έχει βασικό σκοπό την υποστήριξη των μελών που έχουν ολοκληρώσει την

πορεία τους στην Κοινότητα και κάνουν τα πρώτα τους βήματα προς την κοινωνία. Στόχοι του Κέντρου Κοινωνικής Επανάταξης είναι:

- ❖ Ο επαγγελματικός προσανατολισμός και εκπαίδευση.
- ❖ Η επαγγελματική αποκατάσταση.
- ❖ Η συμμετοχή σε δραστηριότητες αθλητικές, πολιτιστικές, επιμορφωτικές κ.α.
- ❖ Η σταδιακή αυτονόμηση των μελών.
- ❖ Η συνεχής εξέλιξη των μελών μέσα από την συμμετοχή στα δρώμενα στο κοινωνικό σύνολο.
- ❖ Η ολοκλήρωση του Θεραπευτικού Προγράμματος.

Στα πλαίσια του Θεραπευτικού Προγράμματος «ΕΞΟΔΟΣ» λειτουργεί παράλληλα το Πρόγραμμα Οικογένειας το οποίο, ενημερώνει και υποστηρίζει οικογένειες χρηστών ανεξάρτητα από την απόφαση του χρήστη να ενταχθεί ή όχι σε θεραπευτική διαδικασία. Το Πρόγραμμα οικογένειας περιλαμβάνει ομάδες αυτοβοήθειας, συμβουλευτική οικογενειών και οικογενειακή θεραπεία.

Ενώ τέλος σημαντική είναι η συμβολή των Τμημάτων Εκπαίδευσης, τα οποία υποστηρίζουν το θεραπευτικό πρόγραμμα.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΞΟΔΟΣ»

◆ **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ Κύπρου 103 41222 Λάρισα**

Τηλ.: 041 - 254597

- ◆ **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΒΟΛΟΥ** Πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων Προύσης και Μυριοφύτου 34846 Ν. Ιωνία, Βόλος
Τηλ.: 0421 - 80246
- ◆ **ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ « ΞΕΟΔΟΣ »** 2ο χλμ Λάρισας – Γιάννουλης 41500 Λάρισα
Τηλ.: 041 - 532861, 259500
- ◆ **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΑΝΕΤΑΞΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ** Κύπρου 103 41222 Λάρισα
Τηλ.: 041 - 537288
- ◆ **ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΞΕΟΔΟΣ»** Κεντρικές Υπηρεσίες και Πρόγραμμα Οικογένειας 2ο χλμ Λάρισας – Γιάννουλης 415000 Λάρισα
Τηλ.: 041 - 251839, 251148

7.2.1.1.3. Η Εναλλακτική Κοινότητα «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ»

Η Εναλλακτική Κοινότητα «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ» δημιουργήθηκε τον Αύγουστο του 1989 και λειτούργησε δοκιμαστικά από μέλη των θεραπευτικών Κοινοτήτων «ΙΘΑΚΗ», «ΣΤΡΟΦΗ» και «ΞΕΟΔΟΣ» οι οποίες εκείνο το διάστημα συμμετείχαν σε ένα κοινό πρόγραμμα στο Στόμιο της Λάρισας. Ενώ από τις 23.9.1989 άρχισε η κανονική λειτουργία της Εναλλακτικής Κοινότητας «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ» μετά την απόφαση των μελών της ότι θέλουν να συνεχίσουν το έργο της νέας Κοινότητας. Η Κοινότητα βρίσκεται στην Ραφήνα και ο μέσος όρος των

μελών που φιλοξενεί είναι 50. Η ένταξη ενός χρήστη στην Εναλλακτική Κοινότητα «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ» προϋποθέτει εθελοντική προσέλευση.

Η Εναλλακτική Κοινότητα «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ» είναι αυτοδιοικούμενη και αυτοδιαχειριζόμενη. Απευθύνεται σε χρήστες φαρμακευτικών ουσιών και έχει στόχο την απεξάρτηση και την κοινωνική επανένταξη των μελών της. Συμμετέχει στην κοινωνική ζωή με ενέργειες πρόληψης της χρήσης ουσιών που προκαλούν εξάρτηση, με έργα κοινωνικής προσφοράς και προστασίας του οικοσυστήματος.

Στην Κοινότητα λειτουργούν μονάδες που καλύπτουν ανάγκες εσωτερικής διαβίωσης και επαφής με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Υπάρχουν ομάδες τροφοδοσίας, οικονομικής διαχείρισης, κουζίνας, καθαριότητας, κατασκευών, γραμματείας, δημοσίων σχέσεων, οικολογίας περιβάλλοντος και πληροφόρησης. Συγκροτούνται ομάδες θεάτρου, μουσικής φωτογραφίας και ζωγραφικής, με στόχο την πολιτιστική αναζήτηση και δημιουργία. Κάθε ομάδα έχει καθορισμένο έργο και κάθε μέλος συγκεκριμένες αρμοδιότητες, ευθύνες και δικαιώματα. Με τη διαδοχή των μελών σε διάφορες θέσεις και ομάδες, αποφεύγεται η στεγανοποίηση, η στασιμότητα και η επανάπαυση. Δημιουργούνται προϋποθέσεις εξέλιξης του κάθε μέλους, αναπτύσσονται οι προσωπικές δεξιότητες, τονίζεται ο αυτοσεβασμός και ο σεβασμός του έργου και της προσφοράς των υπόλοιπων μελών.

Η καθημερινή δραστηριότητα της Κοινότητας ως συνόλου της επιμέρους ομάδας ειδικότερα και του μέλους ατομικά, περιέχει ένα ευρύ σύνολο εκφράσεων.

1. Η **εργασία** από άποψη χρονικής διάρκειας είδους και περιεχομένου, είναι ανάλογη με την ομάδα στην οποία συμμετέχει το κάθε μέλος και με το χρόνο παραμονής του στην Κοινότητα. Η ευθύνη, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα έχουν αναλογική σχέση. Η αυτοεκτίμηση, η αυτοπεποίθηση, ο αυτοσεβασμός, είναι έννοιες που κατακτούνται μέσα από την φροντίδα των παλαιότερων μελών για τα νεότερα μέλη της Κοινότητας.

2. Η **παιδεία** της Κοινότητας επιβάλλει επιμορφωτικές αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. Πραγματοποιούνται σεμινάρια κοινωνιολογίας φιλολογίας πολιτικής οικονομίας, οικολογίας και πολιτιστικής παράδοσης, δημοσιογραφίας κ.α., από συνεργάτες ειδικευμένους σε αντίστοιχους τομείς. Η προσέγγιση αυτών των γνώσεων αποτελεί τον κορμό επιμόρφωσης των μελών της κοινότητας, που επιτυγχάνεται με τη συμμετοχή την ατομική και συλλογική προσπάθεια και την αλληλοβοήθεια.

3. Η **εκπαίδευση** των μελών της κοινότητας είναι ανάλογη με τις ανάγκες τις ικανότητες και τις προτιμήσεις τους. Δίνεται έμφαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στην ειδίκευση. Υπάρχουν ομάδες που παρακολουθούν μαθήματα σε ταχύρυθμες σχολές φοίτησης του Ο.Α.Ε.Δ. σε ιδιωτικές και δημόσιες σχολές. Υπάρχει άμεση συνεργασία με ειδικούς των τεχνικών επαγγελμάτων μέσω σεμιναρίων και πρακτικής άσκησης.

4. Η **προσωπική ανάπτυξη** των μελών της Κοινότητας, κτίζεται, με μια σειρά από θεραπευτικές δραστηριότητες με σκοπό να κατακτήσουν τα μέλη την αυτογνωσία, την κατανόηση βαθύτερων

αναγκών τους και την εξωτερίκευση καταπιεσμένων συναισθημάτων τους όπως φόβος, θυμός, πόνος, ευχαρίστηση ή αγάπη.

Οι αντιπαραθετικές ομάδες γίνονται δύο φορές την εβδομάδα ή έκτακτα όταν ζητηθεί από τα μέλη της Κοινότητας. Αποτελούν το χώρο, το χρόνο και τον τρόπο έκφρασης των έντονων συναισθημάτων που δημιουργούνται από την κοινή διαβίωση.

Το ψυχόδραμα ως ψυχοθεραπευτική τεχνική που εφαρμόζεται σε ομάδα και χρησιμοποιεί τον αυτοσχεδιασμό δραματικών σκηνών σχετικών με την συμπεριφορά των ατόμων που συμμετέχουν, βοηθώντας τα έτσι να βιώσουν και να συνειδητοποιήσουν το πώς νοιώθουν αληθινά και να λύσουν με τρόπο ριζικό τα προσωπικά τους προβλήματα.

♦ **ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ» 19009 Ραφήνα**

Τηλ.: 0294 - 77800, 77180

FAX: 0294 - 77801

7.2.1.1.4. Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΝΟΣΤΟΣ»

Το Πρόγραμμα «Νόστος» βρίσκεται στον Πειραιά. Ξεκίνησε την λειτουργία του το 1993 και καλύπτει άτομα εξαρτημένα από ψυχότροπες ουσίες που κατοικούν στον Πειραιά και τα νησιά του Αιγαίου, στην Κρήτη και γενικότερα στην Νότια Ελλάδα. Στόχος του θεραπευτικού προγράμματος «Νόστος» δεν είναι μόνο η σωματική απεξάρτηση, αλλά και η ενίσχυση του πρώην χρήστη ώστε να ενταχθεί ισότιμα στην

κοινωνία και να δημιουργήσει προϋποθέσεις για μια ζωή με ποιότητα και νόημα. Αρχικά ο χρήστης υποστηρίζεται στην απόφασή του να σταματήσει τα ναρκωτικά. Κατά τη διαδρομή του στις διάφορες φάσεις του προγράμματος, γνωρίζει καλύτερα τον εαυτό του, μαθαίνει να αντιμετωπίζει τα προβλήματά του, χωρίς να καταφεύγει στην χρήση ουσιών, ανακαλύπτει τις ικανότητές του και κυρίως αποκτά αυτοπεποίθηση. Με αυτόν τον τρόπο αρχίζει να αναλαμβάνει σταδιακά όλες τις ευθύνες που του αναλογούν, τόσο απέναντι στον εαυτό του όσο απέναντι στους άλλους.

Η βαθμιαία κατάκτηση των παραπάνω γίνεται μέσα από την συμμετοχή στην ομαδική ζωή που αποτελεί την κινητήρια δύναμη του προγράμματος.

Υπογραμμίζεται ότι, κατά την διάρκεια της απεξάρτησης δεν χρησιμοποιούνται φαρμακευτικές ουσίες, η συμμετοχή του χρήστη και της οικογένειάς του είναι εθελοντική και οι υπηρεσίες που προσφέρει το πρόγραμμα είναι δωρεάν.

Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΝΟΣΤΟΣ» περιλαμβάνει τις εξής υπηρεσίες:

❖ **Συμβουλευτικός Σταθμός Πειραιά:** Αποτελεί χώρο ασφάλειας και υποστήριξης για χρήστες. Παράλληλα στοχεύει στην κινητοποίηση και προετοιμασία τους για την ένταξή τους στη Θεραπευτική Κοινότητα.

❖ **Θεραπευτική Κοινότητα:** Βρίσκεται στα Σελήνια Σαλαμίνας και έχει δυνατότητα φιλοξενίας 50 ατόμων. Αποτελεί την

κύρια φάση σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης του Προγράμματος με βασικό στόχο την υιοθέτηση ενός τρόπου ζωής που αντιτίθεται στην πρακτική της χρήσης ναρκωτικών.

❖ **Κέντρο Κοινωνικής Επανεξάρτησης Πειραιά:** Αποτελεί την τελευταία φάση του Προγράμματος και λειτουργεί με στόχο την υποστήριξη των πρώην χρηστών στην ομαλή κοινωνική τους ένταξη.

❖ **Κέντρο Οικογενειακής Υποστήριξης:** Η παράλληλη συμμετοχή της οικογένειας στο πρόγραμμα παίζει καθοριστικό ρόλο στην διαδικασία απεξάρτησης. Το Κέντρο Οικογενειακής Υποστήριξης λειτουργεί με στόχο την ενημέρωση, την εκπαίδευση και την στήριξη των οικογενειών των μελών του Προγράμματος, καθώς και των οικογενειών με εξαρτημένα μέλη που δεν έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα.

❖ **Πρόγραμμα Εκπαίδευσης:** Οργανώνει και συντονίζει τις δραστηριότητες εκπαίδευσης επαγγελματικής κατάρτισης και προσανατολισμού που πραγματοποιούνται σε όλες τις φάσεις του Προγράμματος.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΝΟΣΤΟΣ»

◆ **ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ Ανδρούτσου 63 18532 Πειραιάς**

Τηλ.: 01 - 4220708 – 9

FAX: 01 - 4220709

◆ **ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ Πειραιά Ανδρούτσου 63 18532 Πειραιάς**

Τηλ.: 01 - 4220708 – 9

FAX: 01 - 4220709

- ◆ **ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ «ΝΟΣΤΟΣ» Πευκών 12 Σελήνια Σαλαμίνας**
 Τηλ.: 01 – 4675330, 4675347
 FAX: 01 - 4571548

- ◆ **ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ ΠΕΙΡΑΙΑ Ανδρούτσου 63 18532**
Πειραιάς
 Τηλ.: 01 - 4220708 – 9
 FAX: 01 4220709

- ◆ **ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ Ανδρούτσου 63 18532**
Πειραιάς
 ΤΗΛ.: 01 - 4220708 – 9
 FAX: 01 - 4220709

7.2.2. Οι Κοινότητες Εξωτερικής Διαμονής και Ημερήσιας Παρακολούθησης

7.2.2.1. Η Ανοιχτή Θεραπευτική Κοινότητα Εφήβων «ΣΤΡΟΦΗ»

Λειτουργεί από το 1988 στην Αθήνα. Στόχος του Προγράμματος είναι όχι μόνο να βοηθήσει τους χρήστες να αποτοξινωθούν αλλά και να τους δώσει κάποια ιδεολογική στάση απέναντι στη ζωή, κάποια δυνατότητα να αξιοποιήσουν την αμφισβήτησή τους απέναντι στις κοινωνικές δομές δημιουργικά.

Για τους γονείς και τα αδέρφια χρηστών ναρκωτικών κάτω των 21 ετών. Προσφέρονται Ομάδες Αυτοβοήθειας όπου μπορούν να ενημερωθούν για ότι έχει σχέση με τα ναρκωτικά, βρίσκουν υποστήριξη και τη σωστή στάση που θα οδηγήσει τον άνθρωπό τους σε θεραπεία και να βοηθιούνται ώστε να αγωνιστούν μαζί του. Στο Κέντρο Ενημέρωσης, πρώην χρήστες βρίσκονται εκεί για να απαντήσουν σε κάθε ερώτημα.

Η Ανοιχτή Θεραπευτική Κοινότητα « ΣΤΡΟΦΗ » απευθύνεται σε άτομα από 13 – 21 ετών που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξαιτίας της χρήσης ναρκωτικών, αλκοόλ, φαρμάκων και ζουν μαζί με την οικογένειά τους. Το πρόγραμμα λειτουργεί από τις 9:00 το πρωί έως τις 7:00 το απόγευμα και έχει δυναμικότητα 50 ατόμων.

Η καθημερινή ζωή στην Κοινότητα περιγράφεται ως εξής : «Η μέρα ξεκινά λέγοντας ο καθένας το πώς αισθάνεται. Φροντίζουν την Κοινότητα, την καθαρίζουν, την συντηρούν την προσέχουν. Πίνουν καφέ τρώγοντας το πρωινό τους. Όλοι μαζί συζητούν τα προβλήματα και λένε πως νοιώθουν. Μαγειρεύουν το μεσημεριανό. Παίζουν ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλει, πινγκ – πονγκ. Τρέχουν και γυμνάζονται. Παίζουν μουσική και τραγουδούν. Παίζουν θέατρο και μαθαίνουν χορό. Μαθαίνουν αγγλικά, ζωγραφική, κεραμική».

Στα πλαίσια της Θεραπευτικής Κοινότητας λειτουργεί Ξενώνας για χρήστες ναρκωτικών ηλικίας 13 – 21 ετών που δεν έχουν οικογενειακή στήριξη ή ζουν στην επαρχία ή είναι μέλη της Ανοιχτής Θεραπευτικής Κοινότητας ή του Κέντρου Κοινωνικής Δραστηριοποίησης. Στον ξενώνα της «ΣΤΡΟΦΗΣ» προσφέρεται προσωπικός χώρος όπου τα μέλη, μπορούν να μένουν από τις 7:00 το βράδυ ως τις 9:00 το πρωί.

Το Κέντρο Κοινωνικής Δραστηριοποίησης της Ανοικτής Κοινότητας «ΣΤΡΟΦΗ» απευθύνεται σε άτομα που τελειώνουν το πρόγραμμα της Ανοικτής Θεραπευτικής Κοινότητας και νοιώθουν καλά χωρίς ουσίες, έχουν φίλους, έχουν αναλάβει την ευθύνη του εαυτού τους και έχουν διαλέξει τη δουλειά και τις σπουδές που θέλουν να ακολουθήσουν. Το Κέντρο Κοινωνικής Δραστηριοποίησης είναι κοντά τους να τους βοηθήσει στον αγώνα για την κοινωνική δραστηριοποίηση. Μετά την εργασία τους οργανώνονται συναντήσεις όπου τα μέλη μιλούν για τον εαυτό τους τις δυσκολίες τους, μοιράζονται τη χαρά και την λύπη τους.

Τα μέλη της Ανοικτής Θεραπευτικής Κοινότητας, του Κέντρου Κοινωνικής Δραστηριοποίησης και τα μέλη του Προγράμματος Οικογένειας συμμετέχουν σε ομάδες πρωτοβουλίας.

Ειδικότερα υπάρχουν οι εξής ομάδες :

- **ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ:** Ομάδα ποδοσφαίρου, Ομάδα μπάσκετ, Ομάδα Βόλεϊ Γυναικών, Ομάδα Βόλεϊ Ανδρών.

- **ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ:** Μουσικό Συγκρότημα, Ομάδα Θεάτρου, Ομάδα Χορού, Ομάδα Κεραμικής, Ομάδα Φωτογραφίας

- **ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ:** Οικολογική Ομάδα, Ομάδα Ραδιοφώνου, Ομάδα Γυναικών

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΣΤΡΟΦΗ»

♦ **ΑΝΟΙΧΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ «ΣΤΡΟΦΗ»** Φυλής 148

Τηλ.: 01 - 8830129, 8824089

FAX: 01 - 8822122

- ♦ **ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ** Φλωρίνης 15Α

Τηλ.: 01 - 8820277

- ♦ **ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ** Μαγνησίας 28

Τηλ.: 01 - 8840862

- ♦ **ΞΕΝΩΝΑΣ Ζολιώτη 2**

Τηλ.: 01 - 8841688

- ♦ **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ** Φλωρίνης 15

Τηλ.: 01 - 8646212

7.2.2.2. Το Ανοιχτό πρόγραμμα «ΔΙΑΒΑΣΗ»

Το πρόγραμμα «ΔΙΑΒΑΣΗ» είναι ένα από τα πολυφασικά προγράμματα του ΚΕ.Θ.Ε.Α.. Είναι ένα ανοιχτό πρόγραμμα στο Κέντρο της Αθήνας και βασικό του στόχο έχει την απεξάρτηση. Μέσα από το υποστηρικτικό περιβάλλον που προσφέρει, δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας που δίνει την δυνατότητα στους άμεσα ή έμμεσα ενδιαφερόμενους να εκφράσουν τα προβλήματά τους και αναπτύσσει δομές που ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους. Σαν πρόγραμμα που βρίσκεται στην πόλη συνεργάζεται και αλληλεπιδρά με την ευρύτερη κοινότητα μέσα από τις δραστηριότητές του, δημιουργώντας έτσι ένα ζωντανό πυρήνα ενάντια στην μοναξιά και την παθητικότητα της πόλης. Στα πλαίσια του Ανοιχτού Προγράμματος «Διάβαση» λειτουργούν:

❖ **Το Κέντρο Ενημέρωσης της Ανοιχτής Κοινότητας «ΔΙΑΒΑΣΗ»:** Ενημερώνει και υποστηρίζει το εξαρτημένο άτομο και την οικογένειά του με στόχο την ομαλή ένταξή τους στο θεραπευτικό πρόγραμμα της Ανοιχτής Κοινότητας. Λειτουργεί καθημερινά από τις 9:00 έως τις 17:00.

❖ **Την Ανοιχτή Κοινότητα:** Στοχεύει στην ψυχική ανεξάρτηση των μελών της μέσα από μια θεραπευτική δομή που επιτρέπει, αποδέχεται και αναγνωρίζει την διαφορετικότητα και τις ανάγκες τους καθώς και την σημασία της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε διάφορους τομείς (γραφικές τέχνες, λογιστική, γραμματεία κ.α).

❖ **Την Κοινότητα Οικογένειας:** Στοχεύει στην υποστήριξη της προσπάθειας του εξαρτημένου ατόμου μέσα από την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και την ατομική διαφοροποίηση του κάθε μέλους της οικογένειας.

❖ **Τις Υποστηρικτικές Ομάδες:** Απευθύνονται σε ιδιαίτερες ομάδες χρηστών (εξαρτημένες μητέρες, περιστασιακοί χρήστες, αλκοολικοί, χρήστες χασίς κ.α.) με στόχο την στήριξή τους για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών και προβλημάτων τους.

❖ **Το Πολιτιστικό Στέκι:** Λειτουργεί στον χώρο της Ανοιχτής Κοινότητας και αποτελεί σημείο γνωριμίας, συνάντησης, δημιουργίας και αλληλεπίδρασης με την ευρύτερη κοινότητα. Στοχεύει στην βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου, στην διερεύνηση των ενδιαφερόντων και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μελών (χορός, μουσική, κεραμική κ.α)

❖ **Οι Ομάδες Εθελοντών:** Στοχεύουν στην συσπείρωση και ενεργοποίηση ατόμων που ενδιαφέρονται να συμμετέχουν σε δραστηριότητες κοινωνικής προσφοράς.

❖ **Παρεμβάσεις Πρόληψης:** Αφορούν δραστηριότητες που πραγματοποιεί του Ανοιχτό Πρόγραμμα στην πόλη, συσπειρώνοντας ομάδες (γειτονιά, μαθητές, ομάδες πρωτοβουλίας κ.α) με στόχο την αλληλεπίδραση ενάντια στην αποξένωση και την παθητικότητα της μεγαλούπολης.

❖ **Το Κέντρο Ενημέρωσης Βραδινού Προγράμματος:** Ενημερώνει και υποστηρίζει τον εργαζόμενο χρήστη και την οικογένειά του με στόχο την μείωση της χρήσης, την οργάνωση της ζωής του και την ένταξή του στο Βραδινό Πρόγραμμα. Λειτουργεί καθημερινά από τις 17:00 έως τις 21:00.

❖ **Το Βραδινό Πρόγραμμα:** Στοχεύει στην ψυχική ανεξάρτηση των μελών του, στην υποστήριξη και εκμάθηση νέων τρόπων αντιμετώπισης των προσωπικών, επαγγελματικών και κοινωνικών τους δυσκολιών.

❖ **Το Βραδινό Πρόγραμμα Οικογένειας:** Στοχεύει στην εμπλοκή και ευαισθητοποίηση της οικογένειας, έτσι ώστε να λειτουργεί υποστηρικτικά στην προσπάθεια ανεξάρτησης και ουσιαστικής κοινωνικής ένταξης των μελών του βραδινού προγράμματος.

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΙΑΒΑΣΗ»

◆ **ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΙΑΒΑΣΗ»** Σταυροπούλου 29

Τηλ.: 01 - 8640943, 8653960

♦ ***ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Σταυροπούλου 15***

Τηλ.: 01 - 8626761

♦ ***ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ Σταυροπούλου 15***

Τηλ.: 01 - 8655813

7.3. Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «18 ΑΝΩ» του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής

Το Θεραπευτικό Πρόγραμμα «18 ΑΝΩ» αποτελεί μια από τις Μονάδες του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής και απαρτίζεται από τα εξής Τμήματα:

- ♦ Το Τμήμα των Τοξικομανών.
- ♦ Δύο Τμήματα Αλκοολικών (ένα «στεγνό» και ένα με χορήγηση φαρμάκου).
- ♦ Το Τμήμα Εφήβων Νέων.
- ♦ Το Τμήμα Οικογενειακής Θεραπείας («εξωτερικό» και «ανοιχτό»).

Η εθελοντική προσέλευση και η ενεργητική συμμετοχή είναι προϋπόθεση συμμετοχής στο πρόγραμμα. Το πρόγραμμα είναι «στεγνό». Μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις όταν υπάρχει μεγάλος κίνδυνος, εξαιτίας έντονου στερητικού συνδρόμου του χρήστη, χορηγούνται αγχολυτικά

φάρμακα. Αξίζει να επισημάνουμε εδώ, ότι το «18 ΑΝΩ», πολύ συχνά αναλαμβάνει περιπτώσεις εξαρτημένων ατόμων που εμφανίζουν βαριά ψυχοπαθολογία. Ειδικότερα, το Τμήμα των Τοξικομανών περιλαμβάνει τρεις φάσεις.

❖ Η πρώτη φάση του προγράμματος, ονομάζεται «**Φάση Ευαισθητοποίησης**». Είναι αυτή της κινητοποίησης, της προετοιμασίας των εξαρτημένων ατόμων για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα και ενίσχυσης της απόφασής τους για απεξάρτηση. Προϋπόθεση για την συμμετοχή ενός ατόμου σε αυτήν την φάση αποτελεί η σταθερή αποχή του από τις ουσίες και η διάρκειά της είναι 2 μήνες περίπου. Στα πλαίσια της Φάσης Ευαισθητοποίησης λειτουργούν δύο Ομάδες Υποδοχής. Η πρώτη, ειδικά για αποφυλακισμένα άτομα, τα οποία έχουν μεγαλύτερη ανάγκη μιας περιόδου προσαρμογής, καθώς είναι πολύ πιο δύσκολο αμέσως μετά την αποφυλάκισή τους και πριν προλάβουν να αισθανθούν ελεύθεροι, να μπουν σε ένα «κλειστό» πρόγραμμα απεξάρτησης. Η δεύτερη ομάδα λειτουργεί για τα υπόλοιπα άτομα που επιθυμούν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα. Στα πλαίσια της παραπάνω φάσης λειτουργούν ομάδες (Ομάδες Ευαισθητοποίησης) που αποτελούνται από πέντε ή και περισσότερα άτομα. Συναντώνται δύο φορές την εβδομάδα και ασχολούνται με δραστηριότητες που αφορούν την τέχνη, την μουσική, την κίνηση και την ζωγραφική. Παράλληλα κατά την Φάση Ευαισθητοποίησης πραγματοποιούνται τρεις ατομικές συναντήσεις την εβδομάδα και μικροβιολογικές εξετάσεις μια φορά την εβδομάδα.

❖ Ακολουθεί η «**Κλειστή Φάση**», η οποία διαρκεί 6 μήνες και διακρίνεται σε δύο επιμέρους προγράμματα. Από τα προγράμματα αυτά, το ένα είναι μεικτό (για άνδρες και γυναίκες) και σ' αυτό συμμετέχουν 40 άτομα συνήθως, ενώ το άλλο απευθύνεται μόνο σε γυναίκες. Σε αυτό η συμμετοχή είναι μικρότερη και κυμαίνεται στα 14 άτομα περίπου. Κατά την διάρκεια της Κλειστής Φάσης υλοποιείται εντατικά πλέον ομαδική και ατομική θεραπεία και στα πλαίσιά της λειτουργούν ομάδες δραματοθεραπείας και ομάδες δραστηριοτήτων, ενώ παράλληλα οι θεραπευόμενοι φροντίζουν τον χώρο της Κοινότητας.

❖ Μετά την ολοκλήρωση της Κλειστής Φάσης ακολουθεί η «**Φάση της Επανάταξης**». Η διάρκειά της είναι συνήθως 10 μήνες και σ' αυτήν συμμετέχουν όλα μαζί τα μέλη και των δύο προγραμμάτων της Κλειστής Φάσης. Στην φάση της Επανάταξης συνεχίζεται η ατομική και ομαδική ψυχοθεραπεία, ενώ παράλληλα λειτουργούν ομάδες ραδιοφώνου, θεατρική ομάδα, εργαστήρια φωτογραφίας και κούκλας.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι, επαφή με την οικογένεια και οικογενειακή θεραπεία, υπάρχει σε όλες φάσεις του προγράμματος του «18 ΑΝΩ». Ωστόσο, η επαφή αυτή γίνεται εντονότερη στην δεύτερη και τρίτη φάση του, μάλιστα λειτουργεί αυτόνομα και Σύλλογος Γονέων (Σ.Α.Τ.).

Επίσης στα πλαίσια του Προγράμματος «18 ΑΝΩ» λειτουργεί «Ανοιχτή Γραμμή» επικοινωνίας, η οποία ενημερώνει, οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο, πάνω σε θέματα που αφορούν τα ναρκωτικά. Με τον ίδιο

στόχο στα πλαίσια ραδιοφωνικού σταθμού πραγματοποιούνται ενημερωτικές εκπομπές από πρώην χρήστες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «18 ΑΝΩ»

- ◆ **ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ Ασκληπιού 19 Β' Όροφος Αθήνα**
Τηλ.: 01 - 3614242, 3611803
- ◆ **ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΕΦΗΒΩΝ:** Τηλ.: 01 - 3638833, 3638895
- ◆ **ΑΝΟΙΚΤΗ ΓΡΑΜΜΗ:** 01 - 3617089 λειτουργεί από 10 π.μ. έως 6 μ.μ.
- ◆ **ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ (Σ.Α.Γ.):** 01 - 6440641
- ◆ **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΛΕΨΗ:** 01 - 3622701, 3622046

7.4. Ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.)

Ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών, Ο.ΚΑ.ΝΑ., ξεκίνησε την λειτουργία του στις αρχές του 1995. Είναι αυτοδιοικούμενο Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Όσον αφορά στη μείωση της ζήτησης ναρκωτικών ουσιών, ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. προχώρησε στην ίδρυση Προγραμμάτων Υποκατάστασης με την προοδευτική λειτουργία δύο πειραματικών Θεραπευτικών Προγραμμάτων στους Νομούς Αθήνας και Θεσσαλονίκης τον Ιανουάριο του 1996. Το πρόγραμμα μεθαδόνης προσφέρει:

- ❖ Καθημερινή χορήγηση μεθαδόνης.
- ❖ Ιατρική παρακολούθηση.
- ❖ Ψυχολογική υποστήριξη.

Για να γίνει κάποιο άτομο δεκτό στο πρόγραμμα πρέπει:

- Να είναι πάνω από 22 ετών.
- Να κάνει ενδοφλέβια χρήση καθημερινά.
- Να είναι σωματικά και ψυχικά εξαρτημένο.
- Να αποδεχθεί τους όρους του θεραπευτικού συμβολαίου.
- Να απέχει από την χρήση άλλων ουσιών κατά την διάρκεια χορήγησης μεθαδόνης.
- Να μην έχει βαριά ψυχοπαθολογία.
- Να έχει αποτύχει σε μια σοβαρή προσπάθεια απεξάρτησης σε άλλο πρόγραμμα.

Οι αυξημένες θεραπευτικές ανάγκες και η επιτυχής λειτουργία των προαναφερομένων προγραμμάτων οδήγησαν στην ίδρυση δύο νέων Προγραμμάτων Υποκατάστασης στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη. Τα τέσσερα προγράμματα υποκατάστασης καλύπτουν συνολικά 650 θέσεις. Επειδή ο αριθμός των ατόμων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα είναι «κλειστός», για να μπει κανείς στην λίστα πρέπει να κάνει μια αίτηση και εφόσον υπάρξει κάποια θέση να ενταχθεί στο πρόγραμμα.

Την άνοιξη του 1998, ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. επέκτεινε το πρόγραμμα κατά της Ουσιοεξάρτησης της Ψυχιατρικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, από εβδομαδιαίο σε καθημερινή βάση. Ενώ από τον Ιούνιο του 1998 στα πλαίσια του Οργανισμού, ξεκίνησε τη λειτουργία του, το πρώτο «στεγνό» Θεραπευτικό Πρόγραμμα στην Πάτρα, δημιουργώντας

Δίκτυο Θεραπευτικών Υπηρεσιών με Συμβουλευτικό Σταθμό και Ανοιχτό Θεραπευτικό Πρόγραμμα.

Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. στοχεύοντας στην κάλυψη αναγκών υγείας των εξαρτημένων ατόμων, προχώρησε επίσης στην ίδρυση ενός Κέντρου Βοήθειας. Ο σκοπός της υπηρεσίας αυτής είναι κυρίως η παροχή υπηρεσιών πρώτης βοήθειας, η κάλυψη παθολογικών ή οδοντιατρικών προβλημάτων, καθώς και πρόληψη της διάδοσης νοσημάτων όπως Ηπατίτιδες, AIDS και άλλων σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων. Επίσης, στα πλαίσια του Κέντρου, παρέχονται υπηρεσίες νομικής και κοινωνικής υποστήριξης. Οι προαναφερόμενες υπηρεσίες αφορούν κυρίως χρήστες που δεν είναι ενταγμένοι σε κάποιο θεραπευτικό πρόγραμμα.

Αναλυτικότερα στα πλαίσια του Κέντρου Βοήθειας, λειτουργούν οι παρακάτω υπηρεσίες:

- ❖ Κινητή Μονάδα Πρώτων Βοηθειών (Ασθενοφόρο ειδικά εξοπλισμένο)
- ❖ Εξωτερικά Παθολογικά Ιατρεία και Οδοντιατρείο.
- ❖ Τηλεφωνική Γραμμή SOS.
- ❖ Μονάδα Νομικής Προστασίας.
- ❖ Προγράμματα «δουλειάς στο δρόμο» (“ street work”), όπου ομάδα στόχος είναι οι έφηβοι και οι νέοι που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών.

Ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών έχει επίσης χαρακτηριστεί εξειδικευμένο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.). Οι δράσεις του Κέντρου αφορούν στην κατάρτιση και εξειδίκευση των μελών των Προγραμμάτων Υποκατάστασης, με στόχο την κοινωνικοεπαγγελματική τους αποκατάσταση.

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ**

- ◆ **ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ** 3ης Σεπτεμβρίου 21, 10432 Αθήνα
Τηλ.: 01 - 5224202, 5224276, 5224436
FAX: 01 - 5224265
- ◆ **Α΄ ΜΟΝΑΔΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ** Εξάρχεια Ερεσού 40 Εξάρχεια
10681 Αθήνα
Τηλ.: 01 - 3304265 - 9
FAX: 01 - 3304780
- ◆ **Β΄ ΜΟΝΑΔΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ** Καποδιστρίου 46, 10432 Αθήνα
Τηλ.: 01 - 5236288, 5237255, 5237253, 5238684
FAX: 01 - 5239118
- ◆ **Α΄ ΜΟΝΑΔΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ** Ευζώνων 34, 54640
Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 031 - 868896 -97
FAX.: 031 - 868897
- ◆ **Β΄ ΜΟΝΑΔΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ** Κωνσταντινουπόλεως
36, 56429 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 031 - 601101 - 2
FAX: 031 - 602666
- ◆ **ΔΙΚΤΥΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ** Υψηλάντου 175 - 177,
Πάτρα

Τηλ.: 061 - 279795

FAX: 061 - 621955

- ♦ **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΘΗΝΑ»** Αγνήτειο Νοσοκομείο - Ψυχιατρική Κλινική
Ξενίας 20, 11528 Αθήνα

Τηλ.: 01 - 7757692

FAX: 01 - 7753240

- ♦ **ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΕΝΤΡΟ
ΒΟΗΘΕΙΑΣ** 3ης Σεπτεμβρίου 21, 10432 Αθήνα,

Τηλ.: 01 - 5224202, 5224276, 5224436

FAX: 01 - 5224265

